

Samrådsredogörelse

Detaljplan för Djurgården 1:38 m. fl.

(Beckholmen) i stadsdelen Djurgården,

Dp 2012-03013

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund	3
Förslagets syfte och huvuddrag	3
Hur samrådet bedrivits	3
Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets	
ställningstagande	4
Kulturmiljö	4
Allmänt om förslaget och utvecklingen	10
Gator, trafik och sjötrafik	15
Teknisk försörjning	16
Hälsa och säkerhet	16
Miljö- och klimataspekter	19
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	22
Förslag till riktlinjer för fortsatt arbete	23
Inkomna synpunkter	24
Statliga och regionala myndigheter och förbund	24
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	34
Övriga remissinstanser	38
Sakägare, boende och övriga	41

Sammanfattning

Detaljplanens huvudsyfte är att skydda Beckholmen som kulturhistoriskt värdefull miljö, genom att medge ny bebyggelse så att varvsverksamhetens utveckling kan säkerställas samt tillse att befintliga byggnader och park skyddas. Nya byggnader för varvsverksamhet samt verksamhet med marin anknytning medges liksom en utvidgning av Gustav V:s docka. Vidare reglerar planen utfyllnader samt kaj- och brygganläggningar. Befintliga bostäder, hotellbåt och park bekräftas i planen. Beckholmens exponerade läge innebär att anpassning av bebyggelsen till stadsbild och kulturmiljövärden är nödvändig för att minimera negativ påverkan på riksintressena nationalstadsparken och Stockholms innerstad med Djurgården.

Plansamråd genomfördes under perioden 27 september till den 7 november 2022. Under samrådet inkom 32 yttranden. Flertalet remissinstanser, sakägare, boende och övriga ser positivt på att den maritima verksamhetsmiljön kan utvecklas på Beckholmen. De flesta av dessa är dock kritiska till planförslaget och framför synpunkter främst gällande påverkan på kulturmiljövärden. Länsstyrelsen bedömde att planförslaget innebar påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården och skada på riksintresset nationalstadsparken. Länsstyrelsen ansåg att planförslaget bryter mot plan- och bygglagen, då det inte tar tillräcklig hänsyn till kulturvärdena på platsen samt stads- och landskapsbild. Länsstyrelsen bedömer att planförslaget riskerar spridning från förorenade områden och påverkar möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnorm för vatten samt påtalar brister i underlaget beträffande översvämningar och markstabilitet.

De som framfört synpunkter önskar minskad exploatering och lägre byggnadshöjder, begränsade utfyllnader, kaj- och brygganläggningar. Vidare efterfrågas fördjupade tekniska utredningar.

Stadsbyggnadskontoret föreslår med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet att följande frågor studeras inför granskning:

Planförslaget bearbetas med avsikt att finna ett uttryck som svarar mot varvets behov och tar större hänsyn till kulturmiljövärden. Bebyggelsen, utfyllnader, kaj och brygganläggningar ska minskas i syfte att minimera negativ påverkan på stadsbild och kulturmiljö, såväl på avstånd som på nära håll. Den nya bebyggelsens utformning ska sträva till att upprätthålla den ursprungliga varvs- och brukskaraktären såväl stadsbyggnadsmässigt som arkitektoniskt. Det är

stadsbyggnadskontorets uppfattning att byggnaderna ska gestaltas med hög arkitektonisk kvalitet och bidra till mervärden i staden.

Vidare behöver underliggande utredningar kompletteras avseende förorenade sediment och miljökvalitetsnorm för vatten, geoteknik, dagvatten och naturvärdesinventering. Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och vidarestuderas i det fortsatta arbetet.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanens huvudsyfte är att skydda Beckholmen som kulturhistoriskt värdefull miljö, genom att medge ny bebyggelse så att varvsverksamhetens utveckling kan säkerställas samt tillse att befintliga byggnader och park skyddas. En ny byggrätt för en verkstadshall föreslås på västra Beckholmen. På öns östra sida medges ett flertal mindre byggnader för varvsverksamhet samt verksamhet med maritim anknytning. Detaljplanen medger även en utvidgning av Gustav V:s docka samt utfyllnader av Beckholmen. Vidare reglerar planen kaj- och brygganläggningar i vattenområdet. I anslutning till Beckholmens nordöstra sida etableras en småbåtshamn. En hotellbåt medges.

De befintliga bostäderna på öns norra del bekräftas i detaljplanen. Dockmästarbostaden, den så kallade stenvillan, får jämte bostadsanvändning även centrumanvändning som möjliggör ett publikt ändamål. Syftet är att på sikt möjliggöra en utveckling som stärker Beckholmen som besöksmål. Den centralt belägna kullen kring stenvillan har utformats till en park med ett gångstråk. Parken bekräftas i detaljplanen med avsikt att stärka Beckholmens rekreativa betydelse och säkra allmänhetens tillträde till ön. På den allmänna platsmarken medges även gata för fordons-, gång- och cykeltrafik.

Beckholmens exponerade läge innebär att förändringar ska ske med hänsyn till stadsbild och kulturvärden i syfte att minimera negativ påverkan på stadsbild och kulturmiljö, såväl på avstånd som på nära håll. Den nya bebyggelsens utformning, material och färgskala strävar till att upprätthålla den ursprungliga varvs- och brukskaraktären såväl stadsbyggnadsmässigt som arkitektoniskt.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd genomfördes under perioden 27 september till den 7 november 2022. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, i FYRKANTEN i Tekniska Nämndhuset,

Fleminggatan 4 samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annonser om samråd och samrådsmöte publicerades i SvD och DN 28 september 2022 samt i lokaltidningen Mitt i Östermalm 1 oktober 2022. Samrådsmöte hölls 2022-10-26 i Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4 där ca 30 personer närvarade.

Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som inkom under samrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas ämnesvis.

Kulturmiljö

Samtliga *remissinstanser, sakägare, boende och övriga* ställer sig positiva till planförslaget att utveckla Beckholmens maritima varvs- och verksamhetsmiljö. Flertalet anser dock att de föreslagna åtgärderna är för omfattande. Den föreslagna varvshallen på västra Beckholmen anses för stor och för hög och bedöms innebära stor negativ påverkan på platsens kulturhistoriska värden, stadsbild och stadens siluett. Utfyllnader samt kaj- och brygganläggningar liksom föreslagna utökning av Gustav V:s docka anses förvanska öns topografi.

Länsstyrelsen, flertalet remissinstanser, sakägare, boende och övriga bedömer att de omfattande förändringar som föreslås på Beckholmen, med utökad bebyggelse, utfyllnader samt nya kaj- och bryggkonstruktioner, innebär påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården och skada på riksintresset nationalstadsparken.

Länsstyrelsen menar att en förstärkning av de rekreativa karaktärsdragen på Beckholmen kan även medföra en otydlig gränsdragning gentemot övriga delar av Djurgården. Kommunen behöver minska omfattningen och bearbeta gestaltningen av de rekreativa inslagen i planförslaget.

Statens fastighetsverk (SFV), Stadsmuseet, Djurgårdens hembygdsförening, Förbundet för Ekoparken, Samfundet Sankt Erik, Svenska byggnadsvårdsföreningen, boende och övriga anser att förslaget riskerar förvanska det statliga byggnadsminnet.

Länsstyrelsen samt ett flertal yttrande menar att planförslaget bryter mot plan- och bygglagen, då det inte anses lämpligt med hänsyn till kulturvärdena på platsen samt stads- och landskapsbild.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet, Östermalms stadsdelsnämnd samt ett mindre antal *övriga* tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen och Stadsmuseet bedömer att den grönska som föreslås på öns västra sida är olämplig ur kulturmiljösynpunkt.

Stadsmuseet saknar konsekvensanalys för Beckholmsbrons kulturhistoriska värde till följd av ökad biltrafik samt för gata som föreslås på den allmänna platsmarken, inklusive bron.

Hyresgästföreningen Östermalm önskar en samlad uppföljning av vilka miljökonsekvenser och kumulativa effekter genomförandet av samtliga aktuella detaljplaner inom Evenemangsparken får för riksintresset "Stockholms innerstad med Djurgården".

Länsstyrelsen menar att flytt av den befintliga giraffkranen, försvårar möjligheten att återspegla öns varvshistoria. Giraffkranens nuvarande placering behöver bevaras.

Bebyggelsens höjd, skala och placering

Länsstyrelsen och flertalet remissinstanser, sakägare, boende och övriga anser att den föreslagna varvshallens höjd och utbredning innebär för stor påverkan på områdets kulturhistoriska värden. Flera anser att vyer från stadens utsiktsplatser skadas, att stadens siluett skadas samt att möjligheten att avläsa visuella och funktionella samband försvåras. Möjligheten att avläsa Stenvillan som ett landmärke försvåras och riskerar förvanska öns och bebyggelsens stora kulturhistoriska värden. Varvsbyggnadens höjd och bredd behöver minskas för att begränsa de negativa effekterna på riksintressena Stockholms innerstad med Djurgården samt nationalstadsparken.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet bedömer att planförslaget innebär negativ påverkan på stadsbild och kulturmiljö men att det kulturhistoriska värdet i att Beckholmen fortsätter att vara en levande miljö väger tungt, varför förändringarna medges. *Rådet* understryker att de tillkommande volymerna måste bearbetas och hållas nere i skala.

Länsstyrelsen, Stadsmuseet, Samfundet Sankt Erik med flera remissinstanser, sakägare, boende och övriga anser att de nya byggnadernas placering med gavlarna mot vattnet på östra Beckholmen bryter mot hur befintlig bebyggelse orienteras och placeras. De nya byggnadernas framträdande och dominerande placering får stor påverkan för områdets karaktär och gör det historiska varvsområdet svårt att avläsa. Omfattningen och gestaltningen behöver bearbetas och begränsas betydligt för att inte utgöra en påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövärden.

Utfyllnader, kajer och bryggor samt Gustav V:s docka

Länsstyrelsen framför att utfyllnader, kaj- och bryggkonstruktioner behöver anpassas bättre till platsens natur- och kulturvärden genom att minskas ner betydligt, för att begränsa de negativa effekterna på nationalstadsparken samt inte riskera påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården.

Länsstyrelsen, Statens Fastighetsverk, Stadsmuseet, Rådet till skydd för Stockholms skönhet, Djurgårdens Hembygdsförening, Samfundet Sankt Erik, boende och övriga menar att föreslagna kajer, flytbryggor, småbåtshamnen liksom utfyllnader försvårar möjligheten att avläsa öns topografi, försvårar förståelsen av att Beckholmen är en ö och verkar menligt på upplevelsen av Stockholms inlopp. Det skulle innebära mycket negativa konsekvenser för upplevelsen av Kungliga nationalstadsparken och riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården samt hota det statliga byggnadsminnet. Föreslagna utfyllnader samt kaj- och brygganläggningar måste minimeras.

Samfundet Sankt Erik motsätter sig föreslagen hotellbåt, som de menar frångår Beckholmens tradition som varvs- och verksamhetsmiljö och privatiserar vattenrummet.

Djurgårdens Hembygdsförening hävdar att utfyllnaden inte fyller någon funktion för verksamheten utan bara är ett sätt att bli av med schaktmassor från utvidgningen av Gustaf V:s docka.

Stadsmuseet anser att den föreslagna förstoringen av Gustaf V:s docka riskerar innebära en förvanskning av en synnerligen kulturhistoriskt värdefull konstruktion. Åtgärden skulle även innebära en förändring av öns proportioner.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Stadsmuseet bedömer att bestämmelsen C (centrumändamål) vid sidan om bostadsanvändning (B) för stenvillan riskerar att få negativa konsekvenser för stenvillans kulturhistoriska värden och bör utredas ytterligare. En bebyggelsehistorisk inventering bör tas fram.

Fornlämningar

Stadsmuseet upplyser om att området, enligt Fornsök, kan innehålla rester av fartyglämningar som kan komma att beröras av planförslaget. Det finns även en liten möjlighet att hitta ytterligare lämningar som ligger dolda i bottensediment.

Arkitektur och gestaltning

Stadsmuseet, Rådet till skydd för Stockholms skönhet, Samfundet Sankt Erik och boende bedömer att byggnadernas utformning bör ta utgångspunkt i den äldre varvs- och industrimiljöns brukskaraktär.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet menar att varvshallens fasader med fördel kan förses med träfasad färgsatt i en traditionell röd slamfärgskulör med sockel av rött tegel. Att variera de olika volymerna med avvikande kulör och material anses olämpligt.

Samfundet Sankt Erik hävdar att varvshallens gula tegelfasad är främmande på platsen. *Samfundet* menar att eventuella komplementbyggnader bör vara avfärgade i röd slamfärg.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande Kulturmiljö

Samrådet har visat att ett genomförande av planförslaget medför påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården och skada på riksintresset Kungliga nationalstadsparken och hotar det statliga byggnadsminnet. Planförslaget bedöms bryta mot plan- och bygglagen, då det inte anses lämpligt med hänsyn till kulturvärdena på platsen samt stads- och landskapsbild.

Beträffande synpunkter att detaljplanen inte är förenlig med gällande lagstiftning för nationalstadsparken vill stadsbyggnadskontoret framföra följande. Enligt förarbetena till bestämmelserna om nationalstadsparken följer att områdets huvudstruktur, vad avser natur- och bebyggelseområden, inte får ändras. Nya byggnader och anläggningar, som inte behövs för att befintliga verksamheter skall kunna fungera, bör därför i princip inte medges. Skyddet torde däremot inte hindra etablerade verksamheter inom eller intill nationalstadsparken från att fungera och utvecklas i anslutning till tidigare ianspråktagna områden.

Stadsbyggnadskontorets bedömning att uppförandet av nya byggnader för varvsverksamheten på Beckholmen är att anse som en sådan anläggning som behövs för att befintlig verksamhet ska kunna fungera i enlighet med ovan angivna förarbetsuttalanden. Det rör sig alltså om en etablerad befintlig verksamhet inom parken, inom vilken anläggningen behöver förnyas för att verksamheten ska kunna fungera, i anslutning till tidigare ianspråktaget område.

Stadsbyggnadskontoret poängterar att det i den fördjupade översiktsplanen för nationalstadsparken - Stockholmsdelen anges att Beckholmens maritima arv ska vidareutvecklas. Beckholmen är i sin helhet Stockholms bäst bevarade marina varvs- och industrimiljö med anor från 1600-talet. Verksamheten har höga kulturhistoriska värden då den representerar en obruten varvshistorisk tradition. Stadsbyggnadskontoret poängterar att den aktuella planen syftar till att skydda Beckholmens kulturvärden, genom att medge ny bebyggelse så att den kulturhistoriskt värdefulla varvsverksamhetens utveckling kan säkerställas. Samtidigt anser stadsbyggnadskontoret att planförslaget behöver bearbetas till granskningen så att

det bättre anpassas till platsens natur- och kulturvärden så att lagstiftningen i miljöbalken respektive plan- och bygglagen innehålls.

Beträffande det statliga byggnadsminnet avser stadsbyggnadskontoret tillsammans med Kungliga Djurgårdens förvaltning ha en fortsatt dialog med Riksantikvarieämbetet i syfte att värna byggnadsminnets värden.

Önskemål har framförts att genomföra en kulturhistorisk konsekvensanalys för att "gata" föreslås i detaljplanen samt för den ökade trafiken på Beckholmsbron. Stadsbyggnadskontoret påpekar att föreslagen markanvändning (gata) är en bekräftelse av den befintliga. Den konsekvensanalys för kulturmiljön som ingår i Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) innefattar hela planförslaget och tar således hänsyn till samtliga föreslagna förändringar. I MKB:n ingår även en bedömning av eventuellt kumulativa effekter av förändringar inom Evenemangsparken.

Vad gäller länsstyrelsens synpunkt att den så kallade Giraffkranen inte får flyttas vill stadsbyggnadskontoret upplysa om att det är ett missförstånd att kranen har en lång förankring på platsen. Kranen kom till Beckholmen 1988 och kommunen har bedömt att den inte har ett sådant kulturhistoriskt värde att den behöver skyddas. Giraffkranen har dock kommit att bli ett välkänt landmärke på Beckholmen och föreslås beredas plats som ett industriminne på öns västra sida.

Bebyggelsens höjd, skala och placering

Kritik har framförts under samrådet att den bebyggelse som föreslås på västra Beckholmen är för stor, i såväl bredd som höjd, och innebär negativ påverkan på den kulturhistoriskt värdefulla miljön på Beckholmen och på stadsbilden.

För att tillgodose de synpunkter som framförts under samrådet föreslår stadsbyggnadskontoret att det kommersiella varvets varvs- och verkstadshallar på västra Beckholmen bearbetas till granskningsenheten så att exploateringsgraden minskar. Ett bearbetat förslag ska syfta till att möjliggöra ett större siktdjup i landskapet och öka visuella och funktionella samband samt bättre synliggöra öns topografi. Stadsbyggnadskontoret betonar samtidigt att det är rimligt att medge den byggnadshöjd som möjliggör att varvet kan utveckla verksamheten efter det tonnage som avses servas. Kontoret vill därför studera volymen i syfte att erhålla en harmonisk byggnad som trots sin höjd kan bidra till mervärden i stadsbilden.

Samrådsförslagets byggnader på östra Beckholmen var placerade med gavlar ut mot vattnet, det kritiserades för att snarare relatera

till fiskelägen än till varvsverksamhet. Stadsbyggnadskontoret instämmer i den synpunkten och föreslår en justering av byggrätterna på östra Beckholmen. En minskning av antalet byggnader föreslås studeras till granskningen, placeringen av byggnaderna ska även studeras med avsikt att öppna upp vyer från vattnet in mot Beckholmen och dess kulturhistoriska bebyggelsemiljö.

Utfyllnader, kajer och bryggor samt Gustav V:s docka

Samrådet har tydligt visat att föreslagna utfyllnader och kaj- och brygganläggningar behöver anpassas bättre till platsens kulturvärden genom att avsevärt minskas.

Stadsbyggnadskontoret medger att samrådsförslagets utfyllnader, kaj- och brygganläggningar till viss del visuellt försvagade uppfattningen av Beckholmens topografi. En begränsning av utfyllnadernas och flytbryggornas utbredning föreslås bearbetas för att möjliggöra sikt in i Beckholmsundet och för att Beckholmen även fortsättningsvis ska uppfattas som en ö. Kontoret är medvetet om att mötet med vattnet utgör en väsentlig beståndsdel för upplevelsen av Beckholmens karaktär som skärgårdsö men vill samtidigt erinra om att kajer och flytbryggor av given längd är nödvändigt för varvsverksamhetens funktion. Kajernas utformning föreslås studeras vidare med avsikt att finna ett uttryck som både svarar mot varvets behov och tar större hänsyn till platsen.

Vad gäller den kritik som riktats mot etablering av en småbåtshamn vill stadsbyggnadskontoret förtydliga att det inte avser någon ny verksamhet. Den föreslagna hamnen är således en anpassad anläggning för den befintliga verksamheten, som i dagsläget består av marin utbildningsverksamhet. Kontoret medger dock att småbåtshamnens utformning kan anpassas bättre till platsen och föreslår en omdaning av brygganläggningen.

Inkomna synpunkter gällande att en utvidgning av Gustav V:s docka utgör en alltför stor negativ påverkan på dess kulturhistoriska värde har framförts. Stadsbyggnadskontoret håller med om att dockan har ett väsentligt värde men betonar att förändringen innebär att dockan fortsatt kan brukas inom varvsnäringen lång tid framöver. Kontoret menar att värdet av att dockans funktionella kontinuitet bibehålls uppväger förlusten av en oförändrad docka. Kontoret vill i sammanhanget påpeka att utvidgning av dockan skett tidigare för att möta det förändrade tonnaget på Östersjön, och att den nu föreslagna ändringen ansluter till traditionen att anpassa anläggningen efter varvsverksamhetens behov.

Synpunkter att utfyllnaderna inte fyller någon funktion, utan bara är ett sätt att göra sig av med schaktmassor från Gustav V:s docka har

framförts. Stadsbyggnadskontoret påpekar att Beckholmens strandlinje förändrats under århundraden när massor från dockorna tjänat som utfyllnader av ön. Beckholmen är relativt liten och då föreslagen varvshall och breddning av Gustav V:s docka tar mark i anspråk ger ny utfyllnad användbar mark till verksamheten. Att bergschakten som genereras vid breddning av dockan kan återanvändas på Beckholmen och därmed undvika bortforsling av massor, menar stadsbyggnadskontoret är en fördel.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Med anledning av att Stenvillan jämte bostadsanvändning även får centrumanvändning framför Stadsmuseet att en bebyggelsehistorisk inventering bör genomföras. Stadsbyggnadskontoret påpekar att villan ingår i det statliga byggnadsminnet och att alla ändringar kräver tillstånd av Riksantikvarieämbetet. Villan nyttjas i nuläget som bostad, när det i framtiden blir aktuellt att ändra användningen kommer denna ändring att föregås av en tillståndsprocess där det kulturhistoriska värdet säkras, varför en byggnadsinventering i dagsläget inte är aktuell.

Arkitektur och gestaltning

Kritiker hävdar att samrådsförslagets arkitektoniska utformning inte tar tillräcklig hänsyn till Beckholmens karaktär och att föreslagna material- och kulörval är främmande på platsen. Stadsbyggnadskontoret har för avsikt att vidareutveckla bebyggelsens arkitektur så att den bättre ansluter till den äldre varvs- och industrimiljöns brukskaraktär.

Allmänt om förslaget och utvecklingen

Ett flertal remissinstanser, sakägare, boende och övriga motsätter sig varvets expansion och ifrågasätter behovet av ett varv i detta centrala läge i innerstaden, tillika inom den Kungliga nationalstadsparken. De menar att det är fel plats för en storskalig verksamhet. Flera saknar underlag som styrker bristen i varvskapacitet och tvivlar på om den planerade expansionen av varvet är nödvändig.

Ett flertal yttranden motsätter sig varvets expansion utifrån att varvet kan få betydelse för Försvarsmakten och för Nato. De menar att det utgör en säkerhetsrisk samt efterlyser statlig utredning som styrker detta behov. Några yttrande har uppfattat att varvet ska komma att utgöra en försvarsanläggning.

Sakägare menar att planförslaget på östra Beckholmen inte fullt ut svarar mot verksamhetsutövarnas behov och önskar justera byggrätter och bryggor.

Sakägare menar att planbestämmelsen park inkräktar på Stenvillans hemfridszon och reducerar trädgården och att den ska justeras. De avvisar användningsbestämmelsen C1 (centrum) för Stenvillan med hänvisning till att de inte har för avsikt att flytta.

Planhandlingar

Länsstyrelsen instämmer i att det finns särskilda skäl för att upphäva strandskyddet inom kvartersmarken och att intresset av att ta området i anspråk väger tyngre än strandskyddsintresset i denna del. Det är dock inte motiverat varför strandskyddet upphävs inom parkmark som idag är allemansrättsligt tillgänglig och som avses förbli det. Länsstyrelsen anser att strandskyddet behöver ligga kvar inom allmän plats för park.

Stadsmuseet är positiv till att markanvändningen regleras som varv för att varvsverksamheten ska bibehållas. *Museet* ser även positivt på att bestämmelser för skydd av kulturvärden förslås för befintlig bebyggelse samt att dockorna föreslås skyddas genom rivningsförbud. *Stadsmuseet* anser att lovplikt för bygglovsbefriade åtgärder återinförs genom planbestämmelser när nuvarande områdesbestämmelser upphör.

Svenska byggnadsvårdsföreningen menar att planens syfte, att värna den kulturhistoriska verksamheten, motverkas av förslagets totala omvandling av Beckholmen – som bedöms innebära skada på kulturmiljön.

Stadsmuseet påpekar att bebyggelseförslaget och dess konsekvenser behöver redovisas tydligare i text och illustrationer i planbeskrivningen.

Djurgårdens Hembygdsförening gör gällande att utfyllnaderna inte markerats på plankartan och att utbyggnaden för shipliften har felaktigt markerats som vattenområde. Men att föreslagna utbyggnader i vattnet redovisas i planbeskrivningen.

Förbundet för Ekoparken framför i sitt yttrande att det varken i planbeskrivningen eller i miljökonsekvensbeskrivningen anges att riksintresset nationalstadsparken inte får vägas mot andra riksintressen. Det görs heller inte någon distinktion mellan skador som är olagliga enligt riksintresset för kulturmiljön och skador som är olagliga enligt riksintresset nationalstadsparken. *Förbundet för Ekoparken* anser att den föreslagna detaljplanen är ofärdig och inte borde ha lagts fram.

Statens Fastighetsverk önskar få ett förtydligande om huruvida fastighetsindelningen inom planområdet avses ändras. Samt att det

klargörs i planhandlingarna att det är Statens Fastighetsverk som är fastighetsägare.

Olägenhet under byggtiden

En boende uttrycker oro för att planförslagets genomförande innebär tunga transporter som kan skada den egna fastigheten.

Parker och grönområden

Länsstyrelsen menar att föreslagen grönstruktur på öns västra sida kan otydliggöra varvsverksamhetens läsbarhet.

Stadsmuseet menar att den grönska som föreslås på öns västra sida inte knyter an till öns varvshistoriska karaktär och bedöms olämplig ur kulturmiljösynpunkt.

Skönhetsrådet poängterar att växtligheten på Beckholmen är kulturhistoriskt mycket intressant eftersom unika växter har kommit in med barlast av sand under 1800-talet. Om mindre utfyllnader av ön är nödvändiga förordas därför fyllnadsmassor från Beckholmen.

Skönhetsrådet menar att det är positivt att den centralt belägna kullen med sitt gångstråk kring stenvillan planläggs som park så att allmänhetens tillträde till ön säkras. Samfundet Sankt Erik uttrycker oro för att parken ska ges en finparkskaraktär snarare än bruksmiljö, vilket anses strida mot Beckholmens kärnvärden. Hyresgästföreningen Östermalm anser att besöksverksamhet på Beckholmen inte bör prioriteras i ett känsligt område, där varvsverksamheten är juridiskt klassad som ISPS-område.

Stockholms Naturskyddsförening förespråkar ett åtgärdsprogram för att öka grönskan, gynna biologisk mångfald, bevara ovanliga arter samt förbättra Strömmens vattenvegetations- och bottenfaunasamhälle. Även så kallade gröna tak förordas.

Svenska Turistföreningen, Stockholms lokalavdelning, anser att gångvägen i parken bör ges en fortsättning öster om kullen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Allmänt om förslaget och utvecklingen

Ett flertal yttranden vänder sig mot en utökning av varvsverksamheten och menar att den skulle bli alltför storskalig. Yttranden ifrågasätter om det verkligen råder brist på varvskapacitet och önskar statlig utredning som styrker behovet.

Stadsbyggnadskontoret menar att varvshallen på västra Beckholmen är en viktig beståndsdel för det kommersiella varvets kapacitet och fortsatta utveckling. Möjligheten att torrsätta vissa fartyg på

land är väsentlig för verksamheten då det frigör kapacitet i dockorna. Föreslagen varvshall är dimensionerad för det vanligaste skärgårdstonnaget, en V-båt, som lyfts in i hallen med den shiplift som också ingår i planförslaget. Torrdockorna kan då användas mer effektivt för det större tonnaget. Kontoret vill i sammanhanget påpeka att varvet i dagsläget inte har några permanenta verksamhetslokaler alls. Att flytta viss verksamhet inomhus är också angeläget ur arbetsmiljö- och miljösynpunkt.

Efter samrådet har planbeställaren, KDF, begärt yttrande av en rad sjögående myndigheter och organisationer med syfte att belysa reparationsvarvets betydelse i ett vidare samhälls- och totalförsvarsperspektiv. Flertal svarande har påpekat att det är länsstyrelsens roll att samordna statens och totalförsvarets intressen, men vittnar också om att varvet är av betydelse.

Försvarsmakten klargör i sitt yttrande, som stadsbyggnadskontoret tagit del av, att både den svenska handelssjöfarten, som en grundläggande garant för försörjningen av landet, likväl som allierade nationers handelssjöfart och militära fartyg ingår i totalförsvaret. Försvarsmakten konstaterar vidare att varvsresurser för större handels- och örlogsfartyg är mycket begränsade för hela riket liksom i Stockholm med omnejd. De ser därför mycket positivt på att bevara-, säkerställa- och utveckla varvet på Beckholmen, dess förmåga och kapacitet.

Beträffande synpunkter om att militärens närvaro spås öka på Beckholmen vill stadsbyggnadskontoret förtydliga att detaljplanen endast reglerar markanvändning och utformning. Vem som ska vara verksamhetsutövare varken kan och får regleras i en detaljplan. I dagsläget är det Stockholms Reparationsvarv AB som arrenderar marken av KDF, de driver en civil verksamheten där kunderna är både militära och civila.

Kontoret avser fördjupa dialogen med verksamhetsutövarna och hyresgästerna på östra Beckholmen, i syfte att anpassa förslaget bättre till verksamhetens behov.

Beträffande att parkanvändningen gör intrång i trädgården kring Stenvillan har stadsbyggnadskontoret för avsikt att se över parkens gräns, så att hemfridszonen respekteras. Vad gäller den dubbelanvändning som föreslås för Stenvillan vill kontoret poängtera att detaljplanen har en långsiktig verkan samt att den inte utgör något hinder för fortsatt boende.

Planhandlingar

Stadsbyggnadskontoret avser att till granskningen justera gränsen för strandskyddat område så att den allmänt tillgängliga parkmarken fortsatt omfattas av strandskyddet.

Gällande Stadsmuseets önskemål om utökad lovplikt i detaljplanen menar stadsbyggnadskontoret att den föreslagna detaljplanens bestämmelser tillsammans med den tillståndsplikt som råder för det statliga byggnadsminnet är tillräckligt för att värna Beckholmens kulturhistoriska värden.

Beträffande synpunkter att bebyggelsen på östra Beckholmen inte är tillräckligt redovisad i bild och text avser stadsbyggnadskontoret fördjupa redovisningen av bebyggelsen till granskningen.

Vad gäller yttrandet om att redovisning av utfyllnader saknas på plankartan menar kontoret att det är en missuppfattning och att utfyllnader med kaj och shiplift är redovisade.

Förbundet för Ekoparken hävdar att det finns brister i hur planförslaget bedömts. Stadsbyggnadskontoret upplyser om att konsekvensbedömningen av planförslaget utgår från Riksantikvarieämbetets handbok för riksintressen och att det i MKB:n har gjorts en distinktion mellan riksintresset för kulturmiljövården och riksintresset nationalstadsparken. Kontoret finner inte anledning att misstro de bedömningar som gjorts i MKB:n. Varken Stadsmuseet eller länsstyrelsen har framfört synpunkter på brister i underlaget.

Kritiker anser att den föreslagna detaljplanen är ofärdig och inte borde ha lagts fram. Stadsbyggnadskontoret påpekar att samrådet utgör en viktig del i att fördjupa kunskapsläget och framhåller att det slutgiltiga förslaget presenteras i granskningen.

Apropå SFV:s önskemål om att i planhandlingarna förtydliga vem som är markägare, vill kontoret påpeka att detta är tydlig angett.

Beträffande SVF:s önskan att klargöra om planen kräver fastighetsbildning, har lantmäterimyndigheten uppgett att detta inte torde vara nödvändigt. Detaljplanen utgör inte något hinder för att ändra nuvarande fastighetsindelning.

Olägenhet under byggtiden

Vad gäller oro för ökad och tung trafik under planens genomförande menar stadsbyggnadskontoret att en genomtänkt byggherre- och entreprenörsorganisation bör upprättas för att undvika onödiga störningar. Transporter till Beckholmen bör i möjligaste mån ske via sjöfart.

Parker och grönområden

Angående de synpunkter som berör vegetationen på Beckholmen vill stadsbyggnadskontoret fortsatt studera den föreslagna grönskan på västra Beckholmen. En viss grönska, likt befintlig, kan bidra till att mildra intrycket av bebyggelsen sett från väster. Beträffande parken på centrala ön betonar stadsbyggnadskontoret att detaljplanen bekräftar den befintliga parken. I grönområdet ska de ovanliga arterna bevaras.

Gator, trafik och sjötrafik**Biltrafik**

En boende påpekar att vibrationer från tung trafik till och från Beckholmen är påfrestande för den egna fastigheten och har orsakat sprickbildningar.

En boende undrar hur detaljplanen stämmer överens med visionen om en bilfri nationalstadspark och Södra Djurgården.

Sjötrafik

Sjöfartsverket har inget att erinra mot planförslaget förutsatt att flytbryggorna på Beckholmens östra sida placeras i enlighet med tidigare beslut från Länsstyrelsen. Samt att kajer och bryggor inte begränsar sjötrafikens möjlighet till säker manövrering till/från Rosenvik eller inskränker den allmänna och riksintresseklassade farleden 540.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande**Gator, trafik och sjötrafik**

Oro för att vibrationer från tung trafik till och från Beckholmen ska skada omkringliggande fastigheter har framförts. Planens genomförandeskede behöver studeras vidare i nästa skede och en genomtänkt organisation för samordning av transporter och leveranser bör upprättas. Stadsbyggnadskontoret har erfarit att tunga transporter till Beckholmen kan gå sjövägen.

Angående frågan hur detaljplanen stämmer överens med visionen om en bilfri nationalstadspark och Södra Djurgården påpekar stadsbyggnadskontoret att staden är positivt inställd till visionen. Kontoret påpekar att ett bilfritt Djurgården inte avser hindra nyttrafiken samt att planförslaget endast medför en begränsad ökning av trafiken till Beckholmen.

Till granskningen kommer stadsbyggnadskontoret i en marin riskutredning klargöra att förslaget inte negativt påverkar farleden eller hindrar en säker manövrering.

Teknisk försörjning

EI

Ellevio framför att befintliga elstationer måste förses med en planbestämmelse i plankartan.

Räddningstjänst

Storstockholms Brandförsvär (SSBF) påpekar att brandbilarnas (tankbilar) vikt överstiger Beckholmsbron bärighet och att bron behöver förstärkas. Vidare ser de positivt på att antalet brandposter föreslås utökas och att det bör ske samråd med *SSBF* och förvaltare av brandpostnätet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Teknisk försörjning

Stadsbyggnadskontoret avser att till granskningen komplettera plankartan med bestämmelse för elstationer.

Stadsbyggnadskontoret avser att till granskningen utreda Beckholmsbrons bärighet, för att säkra räddningstjänstens framkomlighet.

Hälsa och säkerhet

Buller, vibrationer och störningar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) anser att avsteg från Naturvårdsverkets riktlinjer beträffande industri- och verksamhetsbuller är rimligt. Samt att planhandlingarna bör kompletteras med beskrivning av andra eventuella störningar för närliggande bostäder, från den utbyggda verksamheten.

Förorenade områden

Länsstyrelsen bedömer att planförslaget riskerar att bli olämpligt med hänsyn till människors hälsa, men att det saknas tillräckligt underlag för en slutgiltig bedömning. Länsstyrelsen anser att det finns risk för att människor exponeras för gaser från flyktiga ämnen i den förorenade marken under de byggnader som medges i planförslaget och som kan tränga in i byggnaderna. Kommunen behöver redogöra för nuvarande föroreningssituation där nya byggnader planeras och bedöma risken för exponering för gaser.

Kommunen behöver även redogöra för föroreningssituationen för parkmarken i planområdets norra del, och bedöma eventuella risker för exponering. Nödvändiga åtgärder behöver redovisas och regleras i plankartan.

Stockholms Naturskyddsförening menar att det inom ramen för detaljplanen bör ställas krav på att de kraftigt förorenade bottensedi-

menten runt Beckholmen bör saneras. Även ytterligare saneringsåtgärder av marken på Beckholmen bör genomföras.

Ras, skred och erosion

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver tydliggöra om markförstärkningsåtgärder kan behöva vidtas inom fler områden än de som redovisas i plankartan och vid behov genomföra kompletterande utredningar. Åtgärder eller restriktioner behöver regleras i plankartan samt beskrivas i planbeskrivningen.

Risk för påsegling

Länsstyrelsen menar att kommunen behöver göra en bedömning av påseglingsrisken vid flytbryggor och pontoner. Eventuella åtgärder för att förhindra påsegling eller dess konsekvenser ska om möjligt regleras i plankartan samt framgå av planbeskrivningen.

Sjöfartsverket menar att risker, avseende nya anläggningarna och byggnationer, i relation till sjötrafiken bör kartläggas och utredas i en maritim riskanalys.

Översvämningsrisk

Havsnivåhöjning

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen inför planbestämmelser för att undvika konsekvenser av översvämningar för tillkommande byggnader. Omkringliggande områden kommer dock att översvämmas vid högvatten vilket begränsar framkomligheten till de planerade byggnaderna. Kommunen behöver redogöra för vilka konsekvenser som kan uppstå om det inte är möjligt för räddningstjänsten att komma fram till byggnaderna vid en högvattensituation, utifrån vilka verksamheter som planeras i byggnaderna. Vid behov ska tillgänglighet till och från byggnaderna säkerställas i plankartan.

Skyfall

Länsstyrelsen ser positivt på att översvämningsrisken på Beckholmen minskar jämfört med idag till följd av planförslaget. Föreslagna åtgärder behöver regleras i plankartan. Lågpunkten vid pumphuset kvarstår på grund av begränsade möjligheter till höjdsättning med hänsyn till kulturmiljön. Kommunen behöver bedöma om det finns behov av lokala åtgärder för att säkerställa att marken är lämplig för ändamålet. Kommunen behöver komplettera planbeskrivningen med en bedömning av framkomligheten för räddningstjänsten vid översvämning.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Hälsa och säkerhet

Buller, vibrationer och störningar

Stadsbyggnadskontoret instämmer i Miljö- och hälsovårdsnämndens bedömning att avsteg från riktvärden avseende industribuller

är rimligt. Ljudnivån inom planområdet beräknas vid utbyggnad att ligga på ungefär samma nivåer som för dagens situation och främst ske på dagtid. De nya verkstadshallarna innebär att visst arbete kan utföras inomhus varpå ljudnivåerna kan komma att bli lägre än beräknat.

Förorenade områden

Länsstyrelsens påpekar att det finns risk för exponering av gaser från flyktiga ämnen på grund av föroreningssituationen. Inför granskningen avser stadsbyggnadskontoret komplettera med provtagning i marken där nya byggnader föreslås.

Gällande yttrande om parkmarkens föroreningssituation framkom vid ett planstödsmöte med länsstyrelsen att parkområdet inte utgör ett problem eftersom bebyggelsen är befintlig och sanering har skett till 0,5 m under mark.

Stockholms Naturskyddsförening framför att det bör finnas saneringskrav av de förorenade bottensedimenten runt Beckholmen. Inför granskning av detaljplanen kommer problematiken med förorenade sediment samt behov av åtgärder, som krävs för att nå god vattenstatus i Strömmen, att utredas vidare. Åtgärder för att inte riskera försämring av vattenkvaliteten under genomförandet och drift av verksamheten ska föreslås.

Ras, skred och erosion

Länsstyrelsen anser att det finns behov av förtydliganden angående markförstärkningsåtgärder. Inför granskningen kommer geotekniska undersökningar utföras, med syfte att utreda vilka förstärkningsåtgärder som är nödvändiga att vidta. Dessa ska inarbetas i planhandlingarna.

Risk för påsegling

Behov av att utreda påseglingsrisken vid flytbryggor och pontoner har framförts under samrådet. Stadsbyggnadskontoret ska inför granskningen utreda och identifiera eventuella åtgärder som ska regleras i plankartan.

Översvämningsrisk och skyfall

Med anledning av länsstyrelsens yttrande avseende risken för översvämning, vilket begränsar räddningstjänstens framkomlighet till planerade byggnader, ska stadsbyggnadskontoret inför granskning komplettera utredningen om dagvatten med påverkan från havsnivåhöjningen. En bedömning ska göras om det finns behov av lokala åtgärder för att säkerställa markens lämplighet vid händelse av skyfall. Utredningar kompletteras med en bedömning av konsekvenser för räddningstjänsten vid begränsad framkomlighet på grund av högvatten.

Miljö- och klimataspekter

Miljökonsekvenser

Miljö- och hälsovårdsnämnden påpekar att Naturvärdesinventeringen inte var färdig i samrådet och att planförslagets påverkan på naturmiljön inte kan bedömas. Det är dock positivt att träd inte avverkas och rödlistade arter ska bevaras.

En *boende* efterfrågar projektets klimatavtryck i utsläppta växthusgaser.

Miljökvalitetsnormer för vatten, MKN

Övergripande

Länsstyrelsen bedömer att planförslaget påverkar möjligheten att uppnå MKN för Strömmen. Påverkan från föroreningar i sediment och krossmassor vid Beckholmen är redan i dagsläget en av de största bidragande faktorerna till att MKN inte följs.

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver redovisa en mer detaljerad bild av rådande föroreningssituation i sedimenten runt ön samt vid de erosionskänsliga massorna ovanför vattenlinjen, för att kunna bedöma belastningen på recipienten till följd av planförslaget. Kommunen behöver visa att MKN kan följas och det behöver tydligt framgå vad som krävs för att förhindra exponering eller spridning av föroreningar.

Länsstyrelsen påpekar att kommunens bedömning av möjligheten att följa MKN behöver utgå ifrån recipientperspektivet och icke-försämringskravet. Om detaljplanens genomförande kan förväntas innebära att MKN inte uppnås får planen inte antas.

Miljö- och hälsovårdsnämnden menar att planhandlingarna behöver klargöra om dagvattnet idag är en betydande källa till föroreningar, för att kunna bedöma vilka åtgärder och belastningsminskningar som krävs för att inte försämra status eller försvåra för att miljökvalitetsnormerna för Strömmen följs. Även åtgärder för att förhindra spridning av föroreningar från sedimenten, både vid anläggning och efter planens genomförande, bör redovisas. Förslag på lämpliga kompensationsåtgärder för de hydromorfologiska förändringarna som planeras bör också utredas vidare.

SVOA bedömer utifrån resultat och slutsatser i dagvattenutredningen att föreslagna åtgärder bör förbättra situationen gällande dagvatten. Därmed skulle planen göra sin del i arbetet att uppnå MKN, men systemlösningens reningseffekt behöver förtydligas.

Kemiska kvalitetsfaktorer

Länsstyrelsen anger att kommunen behöver redovisa effekten av de åtgärder som föreslås för att förhindra spridning av föroreningar till följd av uppgrumling vid den föreslagna småbåtshamnen, samt säkerställa dessa i plankartan.

Länsstyrelsen anser att risk för spridning av föroreningar finns i samband med erosion i de förorenade massorna vid strandlinjen. Kommunen behöver redogöra för denna risk och omfattning av den. Kommunen behöver även visa vad som krävs för att MKN ska kunna följas och hur genomförandet av åtgärderna ska säkerställas.

Hydromorfologiska kvalitetsfaktorer

Länsstyrelsen instämmer i dagvattenutredningens slutsatser. Efter- som dessa kvalitetsfaktorer redan är i sämsta klass innebär planen en otillåten försämring som äventyrar möjligheten att följa MKN. De habitatförstärkande åtgärderna i en annan del av vattenförekomsten och som kompenserar för habitatförlust på Beckholmen behöver redovisas och vara säkerställda innan planen antas.

Flytbryggor

Länsstyrelsen upplyser om att flytbryggor visat sig ha en pumpande effekt som riskerar att virvla upp bottensediment och anser att de generellt bör undvikas utifrån de kraftigt förorenade sedimenten. Kommunen behöver redogöra för och bedöma risken för spridning av sediment intill befintliga och planerade flytbryggor. Vid behov behöver kommunen redovisa åtgärder som hindrar ytterligare spridning av föroreningar för att kunna följa MKN.

Uppgrumling av sediment vid småbåtshamnen

Länsstyrelsen instämmer i markmiljöutredningens bedömning att risken för en ökning av föroreningsspridning genom uppgrumling behöver undersökas vidare för att säkerställa att föroreningsspridning inte sker vid småbåtshamnen och att MKN kan följas. Nöd- vändiga åtgärder behöver regleras i plankartan

Dagvattenåtgärder

Länsstyrelsen menar att kommunen behöver redovisa hanteringen av dagvatten för både föroreningar och flöde i planområdet och visa att de dagvattenåtgärder som föreslås är tillräckliga för att följa MKN i recipienten och närliggande vattenförekomster. Kommunen bör även redogöra för vilken reningskapacitet som krävs för de nya filterbrunnarna.

I plankartan finns en bestämmelse som anger att marken i huvudsak ska uppföras med vegetation. Planbestämmelsen behöver förtydligas så att det framgår vilken hårdgöringsgrad som är nödvändig.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Miljö- och hälsovårdsnämnden anser att Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) bör kompletteras med en beskrivning av den utökade varvsverksamhetens miljöpåverkan. MKB:n bör även innehålla en utförligare beskrivning av vad som ska följas upp avseende betydande miljöaspekter och vem som ansvarar för denna uppföljning.

Stockholms Naturskyddsförening menar att MKB:n är alltför passiv beträffande ekologiska kompensationsåtgärder och att den bör ange åtgärder, i syfte att höja statusen på Strömmens vattenvegetations- och bottenfaunasamhälle.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Miljö- och klimataspekter

Miljökonsekvenser

Stadsbyggnadskontoret avser att komplettera planhandlingarna med en Naturvärdesinventering inför granskning.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Efter samrådet har ytterligare sedimentprovtagning i ett större område runt Beckholmen utförts och analyserats. Även grundvattenprovtagning utmed öns strand har utförts. På planstödsmöte med länsstyrelsen framfördes att denna och tidigare provtagning är tillräcklig för att få en bild över föroreningssituationen. Provtagningen kommer att ligga till grund för en övergripande analys av vilka åtgärder som behövs vidtas i ett större perspektiv med avseende på föroreningsspridningen från Beckholmen. Provtagningen kommer också att ligga till grund för en mer detaljerad utredning av åtgärder som behöver vidtas för att det inte ska finnas risk för försämring av Strömmens vattenkvalitet under genomförandet och drift av planområdets verksamhet.

Dagvattenutredningen kommer att ses över gällande föroreningar och flöden inom planområdet och uppdateras med avseende på detta. Lämpliga kompensationsåtgärder för de hydromorfologiska förändringarna kommer att utredas vidare baserat på underlag ur Lokalt åtgärdsprogram (LÅP) och redovisas i planhandlingarna.

Dagvattenutredningen kommer att uppdateras gällande filterbrunnarnas kapacitet.

Kemiska kvalitetsfaktorer

Beräkning av risken för propellererosion i området ska utföras och analysen ligga till grund för vilka skyddsåtgärder som behöver vidtas.

Hydromorfologiska kvalitetsfaktorer

Lämpliga kompensationsåtgärder för de hydromorfologiska förändringarna kommer att utredas vidare baserat på LÅP:ens underlag. Även biologiska kvalitetsfaktorer som är känsliga för hydromorfologisk störning studeras och redovisas i granskningen.

Flytbryggor

Eventuell påverkan från flytbryggor kommer att utredas i det fortsatta planarbetet och redovisas till granskningen.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Till granskningen kommer MKB:n att kompletteras med en beskrivning av den utökade varvsverksamhetens miljöpåverkan samt med ett förtydligande av uppföljningen avseende betydande miljöaspekter samt vem som är ansvarig.

Till granskningen kommer ekologiska kompensationsåtgärder utredas och beskrivas i en reviderade MKB.

**Stadsbyggnadskontorets sammanvägda
ställningstagande**

Beckholmens levande marina verkstadsmiljö representerar en obruten varvshistorisk tradition och är en i Sverige unik miljö, med höga kulturhistoriska värden. Planförslaget skapar förutsättningar för att bibehålla Beckholmens långa historiska kontinuitet av varvsverksamhet och Beckholmen som en fortsatta levande kulturmiljö. Planen har således potential att stärka riksintresset genom att skapa förutsättningar för varvsverksamheten att finnas kvar på Beckholmen. Stadsbyggnadskontoret bedömer att det är angeläget att både den kommersiella och den kulturhistoriskt inriktade varvsverksamheten på Beckholmen ges förutsättningar att fortsatt bedriva och utveckla sina verksamheter på platsen.

Ett vitalt varv är avgörande för sjöfarten i regionen. Den kommersiella verksamheten utgör en betydelsefull del av infrastrukturen i Stockholm med sin växande befolkning och behov av hållbara gods- och persontransporter. Varvet har även fått en nationellt ökad betydelse för försvarsmakten och totalförsvaret gällande beredskap och reparationsförmåga. Likaså har varvet en stor betydelse för driften av andra sjögående myndigheter. Den kulturella och ideellt betingade varvsverksamheten bedriver ett betydande arbete för att bevara och levandegöra det marina kultur-

arvet. En förutsättning för den kulturella verksamheten är att det kommersiella varvet finansierar och driftar tekniska anläggningar.

För att verksamheterna ska kunna utvecklas långsiktigt är det angeläget att permanenta och ändamålsenliga verksamhetslokaler kommer till stånd. Beckholmens exponerade läge i stadens centrala vattenrum, tillika område av riksintressen för kulturmiljövården och nationalstadsparken, gör denna uppgift intrikat. Planförslaget behöver bearbetas i syfte att bättre anpassa förslaget till platsens kulturhistoriska värden samt till stadsbilden såväl på avstånd som på nära håll.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och studeras vidare i det fortsatta arbetet.

Förslag till riktlinjer för fortsatt arbete

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet föreslås följande riktlinjer studeras inför granskning:

- Varvshallens volym på västra Beckholmen minska i syfte att minimera negativ påverkan på platsens kulturhistoriska värden.
- Kajer, utfyllnader och flytbryggor minskas.
- Kajers utformning bearbetas för att skapa ett mildare uttryck och främja möjligheten att avläsa Beckholmens form.
- Antalet byggnader på östra Beckholmen minskas och ges en disposition som bättre ansluter till den äldre brukskaraktären.
- Småbåtshamnen utgår och befintlig flytbrygga bevaras i justerat läge.
- Samtliga föreslagna byggnader bearbetas så att dess arkitektur, material och kulör ansluter till platsens bruks- och verksamhetskaraktär.

Utredningar föreslås uppdateras och fördjupas med avseende på projektets påverkan på förorenade sediment och möjlighet att bidra till uppnåendet av miljökvalitetsnorm för vatten. Samt för geoteknik, dagvatten och naturvärdesinventering.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas en sammanfattning av inkomna synpunkter. För yttrandena i sin helhet hänvisas till planakten för projektet, Dnr 2012-03013. Planakten för ärendet finns tillgänglig i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Samlad bedömning

Länsstyrelsen bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att kommunen inte har visat att planförslaget uppfyller krav avseende frågor som rör riksintresse för kulturmiljövård, riksintresse nationalstadsparken, förorenade områden, miljökvalitetsnormer för vatten, MKN, samt risk för översvämningar och försämrad stabilitet. Det saknas även särskilda skäl för att upphäva strandskyddet inom allmänt tillgänglig parkmark, vilket är i strid med gällande bestämmelser. Utöver detta lämnar Länsstyrelsen rådgivande synpunkter på dagvatten/MKN vatten samt synpunkter på genomförande frågor avseende fornlämningar, vattenverksamhet, särskilt skyddsvärda träd samt byggskedet/MKN vatten.

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken

Planområdet ligger inom riksintresse för kulturmiljövården, Stockholms innerstad med Djurgården [AB 115] och ska därmed skyddas mot åtgärder som riskerar att påtagligt skada riksintressets värden. Kulturmiljöutredningen (Sweco, 2022-09-12) har identifierat uttryck och kulturvärden som är relevanta för riksintresset. Planförslaget tar dock inte tillräcklig hänsyn till dessa. Länsstyrelsen anser att planförslaget innebär påtaglig skada på fyra av riksintressets uttryck. Nedan följer en utförligare motivering för respektive uttryck.

1600-talets starkt expansiva stad, med stadsplanestruktur, de offentliga rummen och bebyggelsen. Riddarholmen och Blasieholmen. Den förindustriella stadens spridning av verksamheter och sociala skiktning i boendet. Sjöfarts-, handels- och industristaden. Hamnanläggningar från skilda tider och byggnader som hör ihop med flottan och sjöfarten. Skeppsholmen och Kastellholmen, delar av Djurgården, Beckholmen.

Beckholmen är ett av de bärande uttrycken för Stockholm som sjöfarts-, handels- och industristad och del av stadens tidiga industriella utveckling. Här är hela ön, verksamheten och bebyggelse samt lämningar i vattnet uttryck för detta.

Den föreslagna varvsbyggnaden riskerar, till följd av sin omfattande volym, att påtagligt skada riksintresset genom att den försvårar möj-

ligheten att avläsa visuella och funktionella samband. Exempelvis påverkas möjligheten att avläsa den stora kullen med stenvillan som är ett landmärke på ön. Varvsbyggnadens höjd och bredd behöver därför begränsas.

Planförslaget innebär en utveckling av Beckholmen som rekreativt utflyktsmål, bland annat genom att medge nya byggnadsvolymer, småbåtshamn, kaj- och brygganläggningar på Beckholmens östra sida samt genom ett mindre grönområde på öns västra sida. Enligt Länsstyrelsen utgör dessa förändringar ett tydligt och påtagligt avsteg från befintlig varvs- och verksamhetsmiljö. Förändringarna försvårar märkbart möjligheten att utläsa Beckholmens varvsmiljö och Beckholmen som ett av de bärande uttrycken för Stockholm som sjöfarts-, handels- och industristad och del av stadens tidiga industriella utveckling. De nya byggnaderna utmed den östra kajen kommer att placeras framför den befintliga bebyggelsen och därmed förta de visuella sambanden. Nybyggnationen försvårar möjligheten att avläsa Beckholmens topografiska variation som dagens mer glesa och låga bebyggelse tillåter, eftersom siktlinjer bryts mot såväl den gröna kullen som gamla bostället och dockmästarbostaden. De nya byggnaderna placeras med gavlarna mot vattnet och bryter därmed mot hur befintlig bebyggelse orienteras och placeras. Detta gör det historiska varvsområdets svårt att avläsa. De nya byggnadernas framträdande och dominerande placering utmed kajen få stor påverkan för områdets karaktär och avläsbarhet. Länsstyrelsen anser att omfattningen, liksom gestaltningen av föreslagna byggnader, bryggor och småbåtshamn behöver begränsas betydligt och bearbetas för att inte utgöra en påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården.

Såväl kajer, utfyllnader och den förlängda flytbryggan mot väster minskar Beckholmssundet och därmed möjligheten att avläsa Beckholmen som en separat ö. I det fortsatta arbetet behöver ett öppet vatten i Beckholmssundet finnas kvar. Staden behöver därför se över användningen av vattenområdet.

Planförslaget medger vidare en förflyttning av den befintliga giraffkranen till en ny grönstruktur på öns västra sida, vilket kommer försvåra möjligheten att återspegla öns varvshistoria. En grönstruktur med parkkaraktär på öns västra sida kan otydliggöra varvsverksamheten ytterligare. Giraffkranens nuvarande placering i den historiska varvsmiljön behöver bevaras i detaljplanen.

Andra Stockholmska särdrag som anpassningen till naturen, fronten mot vattenrummen och Stockholms inlopp, både från Saltsjön och

Mälaren. Vyerna från viktiga utsiktspunkter, blickfång, kontakten med vattnet. De tydligt avläsbara "årsringarna" i stadsväxten.

Länsstyrelsen bedömer att den föreslagna stora varvsbyggnaden innebär en risk för påtaglig skada på uttrycket fronten mot vattenrummet, Stockholms inlopp, flera viktiga utsiktspunkter, stadens siluett och visuella samband liksom kontakten med vattnet. Byggnaden påverkar särskilt möjligheten att avläsa stadens siluett mot Södermalm. Beckholmens idag låglänta karaktär som skärgårdsö riskerar att växa ihop visuellt med bakomliggande stadslandskap. Även siluetten mot Djurgårdens gröna rekreationslandskap påverkas negativt av den föreslagna varvsbyggnaden. Den stora volymen bryter av mot en idag mångfacetterad stads- och landskapsbild, med uttryck för skärgård, vatten, stad och land med tillhörande topografiska nivåer. Länsstyrelsen anser att storleken på den stora varvsbyggnaden behöver minskas för att inte riskera påtaglig skada på de stockholmska särdrag som karaktäriserar riksintresset.

På motsvarande sätt otydliggör utformningen och omfattningen av föreslagna utfyllnader, tillsammans med föreslagna kajer, stadens skärgårdslandskap. Ett genomförande av planförslaget i dessa delar riskerar att påverka Beckholmens geografiska och topografiska form, den naturliga fronten mot vattenrummet i nordväst och öns avläsbarhet som en del av Stockholms vattenrum. Såväl kajer som utfyllnader mot väster minskar Beckholmssundet och därmed möjligheten att avläsa Beckholmen som en separat ö. Kommunen behöver visa hur de nya kajerna, utfyllnaderna och byggnaden kan gestaltas och utföras utan att riskera påtaglig skada på landskapsbilden och riksintressets uttryck.

Nöjeslivets, samvarons och rekreationslivets byggnader och miljöer. Teatrar och konsertsalar, Gröna Lunds tivoli och andra nöjesetablissemang. Djurgårdens bebyggelse och rekreationslandskap, med rötter i 1600-talets kungliga jaktpark.

En förstärkning av de rekreativa karaktärsdragen på Beckholmen kan även medföra en otydlig gränsdragning gentemot övriga delar av Djurgården. Den tydliga karaktären av de olika delområdena inom riksintresset, som bottnar i deras olika historiska funktion och bruk, får inte försvagas på ett sådant sätt att deras respektive berättarvärde otydliggörs.

Länsstyrelsen bedömer vidare att den föreslagna verkstadsbyggnaden påverkar möjligheten att avläsa Djurgårdens bebyggelse och rekreationslandskap genom att den höga och omfångsrika volymen placerar sig rent visuellt framför dessa. Kommunen behöver minska omfattningen och bearbeta gestaltningen av de rekreativa inslagen i planförslaget, samt se över bredden och höjden på varvshallen för

att säkerställa att planförslaget inte medför påtaglig skada på riksintresset.

Revidering av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken

Länsstyrelsen har inom ramen för den pågående översynen av samtliga riksintressen i länet tagit fram ett reviderat förslag till riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Revideringen har i första hand inneburit förtydliganden och precisering av de riksintressanta värdena. Förslaget har överlämnats till Riksantikvarieämbetet som förväntas att fatta beslut inom kort. Detta kan eventuellt påverka vilka analyser som behöver göras till granskningsskedet.

Riksintresse för nationalstadsparken enligt 4 kap. 7 § miljöbalken

I 4 kap. 7 § andra stycket miljöbalken anges att inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stand och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.

Länsstyrelsen konstaterar att en komplettering av bebyggelsen på platsen är möjlig under förutsättning att platsens grundläggande karaktär och dess natur- och kulturhistoriska värden bevaras (se prop. 1994/95:3 s. 43 ff). De omfattande förändringar som planförslaget innebär för Beckholmen (utökad bebyggelse, utfyllnader samt nya kaj- och bryggkonstruktioner) tar inte hänsyn till denna kulturhistoriskt känsliga miljö utan riskerar att skada det historiska landskapets natur- och kulturvärden. Enligt vård- och utvecklingsplanen för nationalstadsparken (rapport 2012:33, s. 157) ska det vara möjligt att uppfatta de olika delarnas särart och historia. Den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen ska bevaras och vårdas, så att dess karaktär och kvaliteter består. Vid komplettering av bebyggelse krävs enligt vård- och utvecklingsplanen omsorgsfulla överväganden huruvida den föreslagna åtgärden till innehåll och form är förenlig med nationalstadsparkens syfte. Storleken och utbredningen på de nya byggnaderna, framför allt den planerade varvshallen, behöver bearbetas avseende höjd och bredd. Även utfyllnader av kaj- och bryggkonstruktioner behöver anpassas bättre till platsens natur- och kulturvärden genom att minskas ner betydligt, för att begränsa de negativa effekterna på nationalstadsparken.

Miljökvalitetsnormer för vatten, MKN

Övergripande

Länsstyrelsen bedömer att planförslaget påverkar möjligheten att uppnå MKN för Strömmen. Påverkan från föroreningar i sediment

och krossmassor vid Beckholmen är redan i dagsläget en av de största bidragande faktorerna till att MKN inte följs.

Kommunen gör bedömningen att MKN kan följas under förutsättning att ett nytt dagvatten- eller filtersystem anläggs, eftersom ingen försämring av vattenkvaliteten i Strömmen kommer att ske. Bedömningen gäller kemisk status såväl som det hydromorfologiska tillståndet och relevanta biologiska kvalitetsfaktorer som redan idag är väsentligt påverkade. I mark- och sedimentmiljöutredningen (Sweco, 2022-09-11) föreslås en rad åtgärder för bygg- respektive driftskedet.

Mark- och sedimentmiljöutredningen redovisar en sedimentprovtagning och fältiakttagelser på 29 provpunkter samt kemiska analyser från 11 provpunkter. Enligt utredningen är det svårbedömt hur föroreningarna ser ut mellan provpunkterna och osäkerheterna är stora. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver redovisa en mer detaljerad bild av rådande föroreningssituation i sedimenten runt ön, men också vid de erosionskänsliga massorna ovanför vattenlinjen för att kunna bedöma belastningen på recipienten till följd av planförslaget. Kommunen behöver visa att MKN kan följas och det behöver tydligt framgå vad som krävs för att förhindra exponering eller spridning av föroreningar. Effekten av de skyddsåtgärder som föreslås behöver framgå.

I sin bedömning av möjligheten att följa MKN behöver kommunen utgå ifrån recipientperspektivet och icke-försämringskravet. Det är otillräckligt att utgå ifrån en jämförelse mellan nuvarande och förväntad belastningsnivå från planområdet som kommunen gör i samrådshandlingarna. De förorenade sedimenten inom området är redan i dag en av de största bidragande faktorerna till att MKN för vattenförekomsten inte följs och det finns ett stort åtgärdsbehov för att MKN ska kunna följas. Om detaljplanens genomförande kan förväntas innebära att en MKN inte följs får planen inte antas.

Kemiska kvalitetsfaktorer

Kommunen bedömer att risk för spridning av föroreningar finns i samband med uppgrumling orsakad av båttrafik vid småbåtshamnen. Planbeskrivningen anger som förslag på åtgärd att placeringen av småbåtshamnens yttre brygga anpassas så att tillräckligt botten djup erhålls. Kommunen behöver redovisa effekten av åtgärden och vid behov säkerställa den i plankartan.

Länsstyrelsen anser att risk för spridning av föroreningar även finns i samband med erosion i de förorenade massorna vid strandlinjen. Av mark- och sedimentmiljöutredningen framgår att huvuddelen av

ytsedimenten (översta centimetrarna) runt hela Beckholmen är mycket förorenade av bland annat kvicksilver, bly, koppar, kadmium och olika PAH:er. Troligtvis finns det även höga halter av andra miljöfarliga ämnen. Under åren 2011–2014 gjordes en omfattande sanering av marken. Före saneringen bedömdes Beckholmen stå för minst 25–30 % av Strömmens metallförorening, och med minst 40 % av PAH16 (Sweco Environment AB, 2011). Utsläppen kom framför allt från de erosionskänsliga massorna ovanför strandlinjen. Av slutrapporten (Iterio, 2016) framgår att saneringen varken omfattade sedimenten, strandområdet i norra delen eller de erosionskänsliga fyllnadsmassorna ovanför strandlinjen. Därför kvarstår risk för spridning av föroreningar till recipienten. Kommunen behöver redogöra för denna risk och omfattning av den. Kommunen behöver även visa vad som krävs för att MKN ska kunna följas och hur genomförandet av åtgärderna ska säkerställas.

Hydromorfologiska kvalitetsfaktorer

Enligt planbeskrivningen kan MKN följas avseende kvalitetsfaktorer kopplade till det hydromorfologiska tillståndet (konnektivitet, hydrografiska villkor och morfologiskt tillstånd), eftersom ingen försämring sker. Av tabell 17, 18 och 19 i dagvattenutredningen (Sweco, 2022-09-12) framgår däremot att planen riskerar att påverka samtliga dessa kvalitetsfaktorer negativt och att planen äventyrar möjligheten att uppnå MKN. Enligt utredningen bör kommunen därför föreslå kompensationsåtgärder. Länsstyrelsen instämmer i dagvattenutredningens slutsatser. Eftersom dessa kvalitetsfaktorer redan är i sämsta klass innebär planen en otillåten försämring som äventyrar möjligheten att följa MKN. I miljökonsekvensbeskrivningen föreslås habitatförstärkande åtgärder i en annan del av vattenförekomsten där det finns potential för förbättringar som kompenserar för habitatförlust på Beckholmen. Dessa åtgärder behöver redovisas och vara säkerställda innan planen antas.

Flytbryggor

Planförslaget innehåller flera bryggor av typen flytbryggor. Enligt faktabladet "Våra bryggors påverkan på växter och djur (Länsstyrelsen Stockholm, 2018:4)", har flytbryggor visat sig ha en pumpande effekt som riskerar att virvla upp bottensediment ytterligare, som sedan förs ut i recipienten. Risken är särskilt stor vid småbåtshamnen där det finns grunda och kraftigt förorenade sediment. Länsstyrelsen anser att denna typ av brygga generellt bör undvikas utifrån de kraftigt förorenade sedimenten. Kommunen behöver redogöra för och bedöma risken för spridning av sediment intill de befintliga och planerade bryggorna. Vid behov behöver kommunen redovisa

åtgärder som hindrar ytterligare spridning av föroreningar för att kunna följa MKN.

Uppgrumling av sediment vid småbåtshamnen

Enligt planbeskrivningen finns risk för en ökning av förorenings-spridning genom uppgrumling orsakad av de fritidsbåtar som angör vid både befintliga och framtida bryggor. Befintliga flytbryggor ska enligt kommunen ses över till nästa skede och småbåtshamnens yttre brygga ska placeras på tillräckligt bottendjup för att undvika grumling. Utifrån dessa åtgärder bedömer kommunen att konsekvenserna av spridning av miljögifter via grumling från ökad båttrafik till Beckholmen blir obetydliga.

Enligt markmiljöutredningen (Sweco, 2022-09-11) behöver risken för en ökning av föroreningsspridning genom uppgrumling undersökas vidare för att säkerställa att föroreningsspridning inte sker vid småbåtshamnen och att MKN kan följas. Länsstyrelsen instämmer i detta. Nödvändiga åtgärder behöver regleras i plankartan.

Dagvattenåtgärder

Kommunen bedömer att föreslagen systemlösning för dagvattenhanteringen kommer att vara tillräcklig. Bedömningen utgår från att belastningen till filterbrunnarna minskar genom att rätt typ av filter används, samt att det finns rutiner för regelbunden skötsel och byte av filtermaterialet. Inga föroreningsberäkningar har dock redovisats i planhandlingarna. I stället diskuteras rening utifrån de ämnen som förekommer och påverkan på MKN. Kommunen hänvisar även till provtagningar på utgående dagvatten före och efter rening i befintliga filter och konstaterar att utsläppen är höga, men redogör inte ytterligare för dem i samrådshandlingarna. Kommunen behöver redovisa hanteringen av dagvatten för både föroreningar och flöde i planområdet och visa att de dagvattenåtgärder som föreslås är tillräckliga för att följa MKN i recipienten och närliggande vattenförekomster. Kommunen bör även redogöra för vilken reningskapacitet som krävs för de nya filterbrunnarna.

I plankartan finns en bestämmelse som anger att marken i huvudsak ska uppföras med vegetation. Planbestämmelsen behöver förtydligas så att det framgår vilken hårdgöringsgrad som är nödvändig.

Strandskydd

Länsstyrelsen instämmer i att det finns särskilda skäl för att upphäva strandskyddet inom kvartermarken och att intresset av att ta området i anspråk väger tyngre än strandskyddsintresset i denna del. Kommunen har dock inte motiverat varför strandskyddet upphävs inom parkmark som idag är allemansrättsligt tillgänglig och som

avses förbli det. Länsstyrelsen anser att strandskyddet behöver ligga kvar inom allmän plats för park. Eventuella åtgärder som är förbjudna enligt strandskyddsbestämmelserna bör i stället prövas i en separat process genom strandskyddsdispens.

Hälsa och säkerhet

Förorenade områden

Länsstyrelsen bedömer att planförslaget riskerar att bli olämpligt med hänsyn till människors hälsa, men det saknas tillräckligt underlag för att göra en slutgiltig bedömning. Verksamheterna på Beckholmen har under åren gett upphov till mycket giftiga ämnen i mark och sediment. Länsstyrelsen anser att det finns risk för att människor exponeras för gaser från de flyktiga ämnen som konstaterats på Beckholmen, eftersom föroreningar i marken under de byggnader som medges i planförslaget kan tränga in i byggnaderna och påverka människors hälsa. När saneringsarbetet 2011–2014 hade avslutats lämnades på begäran en slutrapport (Iterio, 2016) till Länsstyrelsen som redovisade kvarlämnade föroreningar. I slutrapporten framgår att mycket stora mängder av bland annat PAH (polycykliska aromatiska kolväten) och tungmetaller som bly, zink och kvicksilver inte har åtgärdats under grundvattennivån. Framför allt gäller det västra sidan av ön där byggnader planeras, längs de erosionskänsliga kanterna och i sedimenten runt hela ön, men också ett område invid Beckholmskanalen i planområdets norra del där planförslaget redovisar parkändamål. Kommunen behöver redogöra för nuvarande föroreningssituation där nya byggnader planeras och bedöma risken för exponering för gaser från flyktiga ämnen. Kommunen behöver även redogöra för föroreningssituationen för parkmarken i planområdets norra del, och bedöma eventuella risker för exponering. Nödvändiga åtgärder behöver redovisas och regleras i plankartan, för att säkerställa att marken är eller kan göras lämplig för sitt ändamål avseende människors hälsa.

Översvämningsrisk

Havsnivåhöjning: Vid höga nivåer i havet riskerar delar av Beckholmen att översvämmas. Markhöjden på östra Beckholmen och därmed ett antal planerade byggnader ligger under länsstyrelsens rekommenderade lägsta grundläggningsnivån + 2,7 m (RH2000). Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen inför planbestämmelser för att undvika konsekvenser av översvämnningar för tillkommande byggnader. Omkringliggande områden kommer dock att översvämmas vid högvatten vilket begränsar framkomligheten till de planerade byggnaderna. Kommunen behöver redogöra för vilka konsekvenser som kan uppstå om det inte är möjligt för räddningstjänsten att komma fram till byggnaderna vid en högvattensituation,

utifrån vilka verksamheter som planeras i byggnaderna. Vid behov ska tillgänglighet till och från byggnaderna säkerställas i plankartan.

Skyfall: Länsstyrelsen ser positivt på att översvämningsrisken på Beckholmen minskar jämfört med idag till följd av planförslaget. Enligt planbeskrivningen går det att bygga bort två av tre identifierade lågpunkter genom höjdsättning och sekundära avrinningsvägar. Dessa åtgärder har dock inte säkerställts genom planbestämmelser. Nödvändiga åtgärder för att marken ska bli lämpad för föreslagen användning behöver regleras i plankartan.

Lågpunkten vid det befintliga pumphuset kvarstår på grund av begränsade möjligheter till höjdsättning med hänsyn till kulturmiljön. Kommunen behöver bedöma om det finns behov av lokala åtgärder för att säkerställa att marken är lämplig för ändamålet.

Kommunen behöver komplettera planbeskrivningen med en bedömning av framkomligheten för räddningstjänsten vid översvämning.

Risk för ras, skred och erosion

I plankartan finns en bestämmelse som anger att stabiliserande åtgärder behövs inom ett område som är markerat på plankartan. Enligt planbeskrivningen behöver även områden som inte omfattas av planbestämmelsen undersökas innan byggnation. Bland annat anges behov av geotekniska undersökningar och stabilitetsberäkningar för området med den nya varvsbyggnaden. Länsstyrelsen anser att riskerna i denna del inte är tillräckligt utredda i planförslaget för att det ska vara möjligt att bedöma markens lämplighet för föreslagen användning. Risker för ras, skred och erosion är en del av lämplighetsbedömningen och behöver därför göras inom planprocessen. Kommunen behöver tydliggöra om förstärkningsåtgärder kan behöva vidtas inom fler områden än de som redovisas i plankartan och vid behov genomföra kompletterande utredningar. Om risker för ras, skred och erosion finns inom fler områden behöver åtgärder eller restriktioner regleras i plankartan samt beskrivas i planbeskrivningen.

Risk för påsegling

Planförslaget möjliggör flytbryggor och pontoner i flera lägen runt ön. Kommunen behöver beskriva i vilka miljöer den bedömer att människor uppmuntras att vistas och göra en bedömning av påseglingsrisken för dessa platser. Eventuella åtgärder för att förhindra påsegling eller dess konsekvenser ska om möjligt regleras i plankartan samt framgå av planbeskrivningen.

Råd om tillämpning av 2 kap. PBL

Länsstyrelsen ger kommunen råd beträffande dagvatten. Länsstyrelsen lämnar även övriga synpunkter av betydelse för planens genomförbarhet gällande fornlämningar, särskilt skyddsvärda träd, vattenverksamhet och byggskedet.

Luftfartsverket

LFV har, i egenskap av sakägare för CNS-utrustning, inget att erinra mot detaljplaneförslaget.

Region Stockholm, Trafikförvaltningen

Region Stockholm har inga synpunkter på planförslaget.

Storstockholms Brandförsvär (SSBF)

Enlig planbeskrivningen klarar Beckholmsbron en maximal vikt på 20 ton. Vikten för samtliga SSBF:s lastväxlarfordon med lastväxlartank (tankbilar) överstiger 20 ton. Detta innebär att SSBF inte kan transportera ut vatten till Beckholmen vid räddningsinsats. Brons bärighet behöver förstärkas för att fordonen ska kunna köra till Beckholmen.

Utifrån underlaget är brandpostsystemet i området delvis glest. SSBF ser positivt på att det tagits fram en utredning som visar var kompletterande brandposter krävs för att nå fullgod brandvattenförsörjning på Beckholmen. Mot bakgrund av Beckholmsbrons låga bärighet, som innebär att SSBF inte kan transportera vatten till Beckholmen, är det extra viktigt att brandvattenförsörjningen på Beckholmen fullt ut utförs som ett konventionellt brandvattensystem. SSBF anser att behovet av nya brandposter i området bör ses över i samråd med förvaltaren av brandpostnätet.

Trafikverket

Har ingen erinran.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket upplyser om att planområdet angränsar mot den allmänna och riksintresseklassade farleden 540 och omfattar utöver sjötrafik till Beckholmen även av sjötrafik till/från Rosenvik.

Sjöfartsverket ser positivt på planförslaget och har inget att erinra mot planförslaget. Förutsatt att flytbryggorna på Beckholmens östra sida är i enlighet med tidigare beslut från Länsstyrelsen. Samt att kajer och bryggor inte begränsar sjötrafikens möjlighet till säker manövrering till/från Rosenvik eller inskränker den allmänna och riksintresseklassade farleden 540.

För att säkerställa att åtgärderna inte kommer att påverka övrig sjötrafik bör samråd ske med berörda verksamheter.

I kommande underlag är det en fördel om de planerade vattenverk-samheterna är markerade i sjökortskunderlag.

Planförslagens risker för sjötrafiken bör utredas i en maritim risk-analys som även ska visa att riskreducerande åtgärder är acceptabla.

Sjöfartsverket informerar om tillstånd och säkerhetshöjande åtgär-der i samband med planens genomförande.

Statens Fastighetsverk (SFV)

SVF bedömer att planförslaget innebär mycket negativa konsekven-ser för upplevelsen av Kungliga nationalstadsparken och riksintres-set Stockholms innerstad med Djurgården samt utgör ett hot mot det statliga byggnadsminnet.

Fastighetsverket anser att planförslaget innebär så stora förändrin-gar att Beckholmens karaktärsdrag påverkas negativt och förståel-sen av den historiska kulturmiljön försvåras. De betonar att plan-förslaget kommer att vara synlig från stora delar av omlandet och negativt påverka stadssiluetten, stadens front mot vattnet samt förståelsen att Beckholmen är en ö. Fastighetsverket anser att stor försiktighet bör råda inom nationalstadsparken och riksintresset och menar att planförslaget skulle påverka SFV:s uppdrag att värna och vårda platsens natur- och kulturhistoriska värden.

SVF vill att det förtydligas om fastighetsindelningen inom plan-området kommer att ändras.

SFV påpekar att en tillståndsansökan, med ett detaljerat underlag som redovisar gestaltningen, krävs innan RAÄ slutligt kan till-ståndspröva åtgärderna.

SVF informerar om att Beckholmen ägs av staten och att området förvaltas av Kungliga Djurgårdens förvaltning, de önskar att detta förhållande förtydligas i planhandlingarna.

Slutligen anser SFV att det är positivt att planförslaget bidrar till att den maritima varvs- och verksamhetsmiljön och dess funktion kan fortsätta, men menar att denna verksamhet bör kunna fortsätta även utan föreslagen omfattning på byggnadsvolymer, utfyllnader med förändrad strandlinje, kajkonstruktioner och bryggor.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Lantmäterimyndigheten

Lantmäterimyndigheten har inga synpunkter på planförslaget.

Stadsdelsnämnden Östermalm

Förvaltningen är positiv till förslaget till ny detaljplan och att de stora kulturvärden som finns på platsen i och med det skyddas. Förvaltningen ser också positivt på att utvecklingen av platsen som besöksmål möjliggörs, vilket är i linje med översiktsplanen för nationalstadsparken där Beckholmen ingår i Evenemangsparken vars inriktning är en fortsatt utveckling av området som nöjes- och lustpark.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN)

MHN anser att avsteg från att innehålla Naturvårdsverkets riktvärden avseende industri- och verksamhetsbuller i detta fall är rimligt. Planhandlingarna bör kompletteras med beskrivning av eventuella störningar för närliggande bostäder, från den utbyggda verksamheten, exempelvis strålkastarljus

MHN anser att det inte går att bedöma om föreslagen dagvattenhantering är tillräcklig. Det behöver tydliggöras om belastningen från dagvattnet idag är en betydande källa till föroreningar. Detta för att kunna bedöma vilka åtgärder och belastningsminskningar som kan krävas för att inte försämra statusen eller försvåra för att miljökvalitetsnormerna för Strömmen kan följas. Samt redovisa åtgärder för att förhindra spridning av föroreningar från sedimenten både vid anläggningsarbeten och efter planens genomförande. Förslag på lämpliga kompensationsåtgärder för de hydromorfologiska förändringarna som planeras bör också utredas vidare.

Beträffande naturmiljön påpekar MHN att de inte kan uttala sig när naturvärdesinventeringen inte är färdig, men påpekar att det är positivt att träd inte ska avverkas och att rödlistade arter bevaras.

Innan schaktarbeten påbörjas bör det utföras provtagning av områden där markarbeten ska utföras. Miljökonsekvensbeskrivningen bör kompletteras med en beskrivning av den utökade varvsverksamhetens miljöpåverkan. Miljökonsekvensbeskrivningen bör även innehålla en utförligare beskrivning av uppföljning av betydande miljöaspekter och vem som ansvarar för denna uppföljning.

Kulturförvaltningen, Stadsmuseet kulturmiljö

Stadsmuseet ser positivt på att maritim varvsverksamhet kan fortsätta på Beckholmen. Stadsmuseet bedömer dock att föreslagen detaljplan sammantaget skulle medföra stor negativ påverkan på Beckholmens miljö och karaktär, samt viktiga vyer och siktlinjer i ett av stadens centrala vattenrum. Föreslagen detaljplan bedöms mot bakgrund av detta i delar innebära en förvanskning av Beckholmens synnerligen stora kulturhistoriska värden, samt till stora delar inte vara utformad på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, och kulturvärdena på platsen enligt 2 kap. 6§ plan- och bygglagen.

Stadsmuseet bedömer att de föreslagna kajerna förlängningen av flytbryggan samt småbåtshamnen skulle innebära att Beckholmen till stor del byggs in och får en massiv utformning. Möjligheten att avläsa öns topografi försvåras betydligt. Småbåtshamnen bedöms frångå Beckholmens tradition som varvs- och verksamhetsmiljö, vilket riskerar att försvåra tolkningen av platsen. Föreslagen förstoring av Gustaf V:s docka riskerar innebära förvanskning av en teknikhistoriskt värdefull konstruktion med synnerligen stora kulturhistoriska värden. Åtgärden skulle även innebära en förändring av öns proportioner. Föreslagen utfyllnad av ön skulle förändra öns form och upplevelsen av Stockholms inlopp österifrån märkbart negativt. Den grönska som föreslås på öns västra sida knyter inte an till öns varvshistoriska karaktär och bedöms olämpligt ur kulturmiljösynpunkt.

Förslaget till ny verkstadshall innebär en stor påverkan på platsens kulturhistoriska värden. Föreslagen volym och skala skymmer viktiga siktlinjer och får en märkbar visuell påverkan i ett framträdande läge i Stockholms centrala inlopp. Föreslagen volym innebär en märkbar skalförskjutning och bedöms dominera landskapsbilden i relation till bebyggelsen på Djurgården. Sammantaget med flera av de andra pågående projekten i området finns risk att helheten förändras på ett icke önskvärt vis. Stadsmuseet anser att skala och volym behöver omarbetas för att förslaget ska bedömas som lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, och kulturvärdena på platsen enligt 2 kap. 6§ plan- och bygglagen.

Byggnadens utformning bör ta utgångspunkt i varvs- och verksamhetsmiljöns tillfälliga och enklare karaktär, för att undvika att läsbarheten som varvs- och industrimiljö försvagas. Stadsmuseet bedömer att varvshallarna på västra Beckholmen konkurrera med Stenvillan och dess position på Beckholmens kulle och därmed förvanska öns och bebyggelsens synnerligen stora kulturhistoriska värden.

Stadsmuseet bedömer att byggnaderna på östra Beckholmen bör utformas med utgångspunkt i platsens historiska varvs- och industrimiljö snarare än att relatera till skärgårdsmiljöer. Förtätningen på östra sidan kan behöva minska, tillkommande byggnader kan få stora negativa konsekvenser i en kulturmiljö som under lång tid inte tillåtit permanent ny bebyggelse. Stadsmuseet rekommenderar att utformning och placering av den bebyggelse som föreslås på östra Beckholmen behöver studeras närmre, samt att konsekvenserna redovisas tydligare i text och illustrationer i planbeskrivningen.

Stadsmuseet är positiv till att markanvändningen regleras som varv för att varvsverksamheten med lång kontinuitet ska bibehållas. Stadsmuseet bedömer däremot att bestämmelsen centrumändamål vid sidan om bostadsanvändning för stenvillan riskerar negativa konsekvenser för byggnadens kulturhistoriska värden och bör utredas. En bebyggelsehistorisk inventering bör tas fram. Stadsmuseet saknar en beskrivning och konsekvensanalys på Beckholmsbron kulturhistoriska värden till följd av ökad biltrafik till ön och att gata föreslås medges för fordons-, gång- och cykeltrafik på den allmänna platsmarken, inklusive bron. Beckholmsbron är Stockholms enda träbro och dess kulturhistoriska värden behöver utredas trots att den har ändrats sedan uppförandet i mitten av 1800-talet.

Stadsmuseet ser positivt på att bestämmelser för skydd av kulturvärden föreslås för befintlig bebyggelse samt att dockorna föreslås skyddas genom rivningsförbud. Stadsmuseet anser att lovplikt för bygglovsbefriade åtgärder återinförs genom planbestämmelser när nuvarande områdesbestämmelser upphör.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet tillstyrker förslag till detaljplan med erinran om att renodla och minska de föreslagna volymerna på öns västra sida, minimera kaj- och brygganläggningar samt värna öns geomorfologi.

Beckholmens exponerade läge innebär stor synlighet i stadsbilden och förslaget kommer innebära negativ påverkan på stadsbild och kulturmiljö. För att Beckholmen på sikt inte ska bli ett minnesmärke över en svunnen tid är det angeläget att verksamheten ges förutsättningar att leva vidare. Det kulturhistoriska värdet i att Beckholmen fortsätter att vara en levande miljö väger därför tungt.

Skönhetsrådet understryker att de tillkommande volymerna måste bearbetas och hållas nere i skala så mycket som det bara går. Detta gäller även utfyllnader samt föreslagna kaj- och brygganläggningar. Den tillkommande varvshallens fasader kan med fördel förses med träfasad färgsatt i en traditionell röd slamfärgskulör med sockel av rött tegel. Att variera de olika volymerna med avvikande kulör och material är enligt Skönhetsrådets mening olämpligt.

Rådet poängterar att växtligheten på Beckholmen är kulturhistoriskt mycket intressant eftersom unika växter har kommit in med barlast av sand under 1800-talet. Dessvärre försvann stora delar i växtligheten i samband med marksaneringen 2011 – 2014. Om mindre utfyllnader av ön är nödvändiga förordar rådet därför fyllnadsmassor från Beckholmen.

Rådet menar att det är positivt att den centralt belägna kullen med sitt gångstråk kring stenvillan planläggs som park så att allmänhetens tillträde till ön säkras.

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningen kommer inte att yttra sig.

Övriga remissinstanser

Ellevio AB

Tillkommande bebyggelse behöver anslutas till elnätet med egen servisledning. Plankarta måste även förses med planbestämmelse för befintliga nätstationer.

Ellevio önskar löpande dialog avseende områdets elförsörjning även inför byggskedet. Ellevio önskar bli kallade till ledningssamordning. Ellevio informerar om att urdriftagna oljekablar finns inom planområdet. Om kablarna påträffas ska de tas bort och saneras. Ellevio lokalnät har nätstationer samt kabelskåp med tillhörande ledningar inom planområdet dessa måste beaktas. Kablar kan bli föremål för omförläggning eller flytt.

Stockholm Exergi

Har ingen erinran.

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA)

SVOA framför att det förutsätts att befintliga servisledningar för vatten och spillvatten till fastigheten kommer att användas.

Beträffande kapacitet i spillvattenanslutningen bedöms det kombinerade ledningssystemet nedströms anslutningen vara begränsad, varför det är viktigt att flödesökningen minimeras, helst att ingen ökad belastning alls sker nedströms anslutningen genom fördröjning inom det privata spillvattensystemet.

Dagvattenhantering Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) har tagit del av dagvattenutredning Beckholmen. Utredningen har följt Stockholm stads åtgärdsnivå och Stockholm stads checklista för dagvattenutredningar. Ett antal punkter behöver dock läggas till eller kompletteras i enlighet med checklistan.

- Information kring grundvattenförhållanden saknas. Detta behöver kompletteras. Information kring grundvattenförhållanden är av vikt för att kunna avgöra dagvattenåtgärdernas lämplighet i förhållande till grundvattnet.
- Marknivåer för utredningsområdet saknas. Detta behöver kompletteras för att underlätta förståelsen kring befintlig och framtida avvattning.

- Avsnittet om översvämningar och skyfall behöver uppdateras i enlighet med checklistan till Stockholm stads skyfallskartering
- Dagvattenlösningarnas storlek och placering behöver presenteras i figur så att plats kan reserveras i plankartan innan planen antas
- Flöden efter fördröjning behöver ses över, den förlängda rinntiden som används bör inte vara samma för alla återkomsttider. Se diagram i PM Beräkningsmetodik för dagvatten (s. 35-36).
- I utredningen har dockor och bryggor bortsetts ifrån vid beräkningen av fördröjningsvolym enligt åtgärdsnivån. Åtgärdsnivån gäller för alla ytor och för de ytor som inte kan ledas mot en dagvattenåtgärd ska dagvattenåtgärderna kompensera för denna volym.
- SVOA anser att en uppskattning av föroreningshalter och -mängder bör göras för att få en uppfattning om reningsanläggningarnas påverkan. Information kring den specifika systemlösningen behöver förtydligas, bland annat behöver förväntad reningseffekt presenteras. Vidare behöver även avsnitt om dagvattenlösningar förtydligas med hur avsättningsmagasin och filterbrunnslösningen ser ut, samt hur de ska fungera i kombination. Utredningen bör även kompletteras med en diskussion kring lösningens för- och nackdelar, samt osäkerheter.
- En tydligare bild av systemlösningen (figur 12 i erhållen utredning) skulle underlätta förståelsen. Presenterade fördröjningsvolym och storlek på magasinerna hade varit bra att visa i en figur för att underlätta förståelsen. Det finns ett antal siffror i figur 12 där det inte framgår om de har någon betydelse.

Utifrån resultat och slutsatser i utredningen bör föreslagna dagvattenåtgärder förbättra situationen gällande dagvatten och därmed skulle planen göra sin del i arbetet att uppnå MKN, men det behöver förtydligas med information om systemlösningens reningseffekt. För att upprätthålla funktion behöver anläggningarna underhållas kontinuerligt så att en hög reningseffekt upprätthålls under anläggningens hela livstid. Driftfrågan, med information kring behov av skötselplan, behöver även tas i beaktande när projektet fortskrider.

PostNord

Postnord upplyser om att de ska godkänna placering och standard på postmottagningsfunktion.

Hyresgästföreningen Östermalm

Hyresgästföreningen Östermalm tillstyrker bevarandet och utvecklandet av varvsverksamheten under följande förutsättningar:

- att ett nytt dagvattenssystem etableras samt att förorenings-spridning under byggskedet förhindras.
- kontroll och uppföljning sker enligt etablerade metoder.
- även långsiktigt behov av uppföljningskontroll tillgodoses.
- Gällande omgivningsbuller i byggskedet anser är det viktigt att bostäder på ön och på Djurgårdssidan skyddas i enlighet med Naturvårdsverkets bestämmelser.

Hyresgästföreningen Östermalm avstyrker den del i förslaget som rör besöksverksamheten och menar att den inte bör prioriteras i ett känsligt område med begränsad yta, där varvsverksamheten är juridiskt klassad som ISPS-område. Samt att varvsverksamhetens behov av säkra transporter måste prioriteras.

Slutligen önskar föreningen en samlad uppföljning av vilka miljökonsekvenser och kumulativa effekter samtliga aktuella detaljplaner inom Evenemangsparken får för riksintresset "Stockholms innerstad med Djurgården".

Naturskyddsföreningen Stockholm

Stockholms Naturskyddsförening anser att Beckholmens maritima miljö är viktigt att värna men påpekar samtidigt att det är viktigt att Beckholmen framöver blir mycket mer miljövänlig, och gör ett så litet ekologiskt fotavtryck som möjlig. Föreslagna utfyllnaderna i vattnet ses som problematiska och föreningen menar att Beckholmen är tillräckligt utfylld. De är även tveksamma till betongbryggorna som möjliggör för större fartyg, vilket i sig innebär ökade miljörisker.

Föreningen menar att, det inom ramen för detaljplanen, bör ställas krav på sanering av mark och bottensediment, åtminstone vattenområdet inom detaljplanekartan bör omfattas av saneringen.

Ett åtgärdsprogram förespråkas för att gynna biologisk mångfald, bevara ovanliga arter samt förbättra Strömmens vattenvegetations- och bottenfaunasamhälle. Föreningen förordar att flertalet tak omvandlas till gröna tak om det inte blir föremål för solpaneler. Beträffande ekologiska kompensationsåtgärder menar föreningen att skrivningen i MKB:n är alltför passiv och att det bör anges vilka åtgärder som ska företas och i vilken ordning, i syfte att höja statusen på Strömmens vattenvegetations- och bottenfaunasamhälle.

Sakägare, boende och övriga**AA**

AA framför att en bastu i anslutning till hamnen hade ökat attraktiviteten för stadsdelen samt inneburit en positiv inverkan på turistnäringen. Det skulle även minska brott och öka tryggheten.

Beckholmens Dockförening (BDF)

BDF önskar, genom JL och JH, att bebyggelsen på östra Beckholmen bättre anpassas till föreningens verksamhet. Föreningen ger förslag på placering av bryggor, grindar och staket.

CFP

Uttrycker förståelse för det kommersiella varvets behov av att utveckla sin verksamhet men saknar formellt underlag. CFP menar att en statlig utredning som påvisar regionens brist i infrastrukturen för reparation av fartyg torde finnas, eftersom planförslaget utgår från detta.

CFP påpekar att vibrationer från tung trafik till och från Beckholmen är påfrestande för den egna fastigheten och orsakat sprickbildningar. En omfattande byggnation enligt planförslaget innebär tung byggtrafik vilket oroar.

CFP frågar hur detaljplanen stämmer överens med visionen om en bilfri nationalstadspark och Södra Djurgården. Ett genomförande av planen antas generera fler transporter och ökad biltrafik. Efterfrågar projektets klimatavtryck i utsläppta växthusgaser.

CFP påpekar att Beckholmen är byggnadsminnesförklarat och att det krävs särskilda skäl för ändringar. CFP efterfrågar behovet av utökade byggrätter liksom för småbåtshamnen på östra Beckholmen och menar att det behöver klargöras. Vidare anges att föreslagna byggnader är gestaltningsmässigt aparta i kulturmiljö.

Försvaret flyttade sin verksamhet till Muskö under 1960-talet. Under samrådsmötet framfördes att det nu finns behov av att reparera militärens, och eventuellt Nato:s fartyg, på Beckholmsvarvet, ett behov som spås öka i framtiden. Med anledning av pågående krig i Europa, skulle Beckholmsvarvet genom sin exponering kunna bli ett prioriterat mål av främmande makt vid en eventuell framtida konflikt. CFP frågar om det är rimligt med denna verksamhet centralt i Stockholm? Var det inte av detta skäl som Musköbasen byggdes?

CÅ och EÅL

CÅ och EÅL framför att de i grunden positiva till varvsverksamheten då varvet fyller en viktig funktion för att trygga fartygsreparationer i regionen. De menar dock att detaljplaneförslaget bör

justeras. De föreslår att Gustav V:s docka i samband med utbyggnaden bör sänkas med 5 - 10 meter. Fartygen ligger då djupare ner i dockan och bullret reduceras, vilket är positivt för besökare och för boende i Djurgårdsstaden. Därtill skulle utsikten från parken över Stockholms hamninlopp och varvsverksamheten förbättras.

De menar vidare att den planerade 25 m höga verkstadshallen är alldeles för högt. Att även sänka ner verkstadshallen i marken 5 - 10 meter kommer även det att gagna allmänhetens mottagande av denna förändring av Beckholmens siluett.

De motsätter det bestämdaste att Stenvillan ges en utökad användning samt att del av trädgården markerats som park i planförslaget. Stenvillan har varit familjens bostad sedan 1966 och de har inga planer på att flytta.

I samband med saneringen flyttades staketet närmare Stenvillan vilket minskade tomten och hemfridszonen reducerade. Reducering av tomten gäller även vid garaget. De menar vidare att varvsverksamheten inte syns från trädgården varför incitament saknas för att ge allmänheten tillträde genom att ändra markanvändningen till allmänt tillgänglig park.

CÅ och EÅL uppmanar följande:

- flytta benämning PARK från trädgården
- ta bort beteckningen C1 för Stenvillan
- ange och markera Stenvillans tomt, innanför staketet och grinden, med gulprickning såsom B, likt övriga bostäderna på ön.

Djurgårdens Hembygdsförening (Dhf)

Djurgårdens Hembygdsförening avstyrker planförslaget. Dhf delar bedömningen i MKB:n att planförslaget riskerar innebära negativa konsekvenser för riksintressena *Stockholms innerstad med Djurgården* och nationalstadsparken liksom för byggnadsminnet. De menar att ett nytt detaljplaneförslag måste utarbetas där den historiska varvsverksamheten skyddas.

Föreningen anser att varvshallen utgör visuell skada och att utfyllnader som leder till negativa förändringar av byggnadsminnets topografi. De hävdar att utfyllnaden inte fyller någon funktion för verksamheten utan bara är ett sätt att bli av med schaktmassor från utvidgningen av Gustaf V:s docka.

Dhf menar att miljöförvaltningen inte anser att verksamheten i dockorna är miljöfarlig och att det därför inte finns någon anledning att flytta in den i en byggnad.

Föreningen saknar beskrivning av hur historiska transportleder till Beckholmen liksom träbron påverkas av utökad trafik.

Dhf anser det häpnadsväckande att återigen förlägga delar av marinens verksamhet till Beckholmen. Kriget i Ukraina visar att sådan verksamhet kan leda till bombanfall, som inte bara skulle omfatta varvsverksamheten.

Dhf framför att en utbyggnad av varvet är ekonomiska osunt och leder till verksamhetens ekonomiska kollaps, ity alla varv i Stockholm och Mellansverige har som lagts ned som olönsamma.

Vidare gör föreningen gällande att utfyllnaderna inte markerats på plankartan och utbyggnaden för shipliften vid sydvästra delen felaktigt markerats som vattenområde. Men att de föreslagna utbyggnaderna i vattnet redovisas i planbeskrivningen.

Förbundet för Ekoparken

Förbundet för Ekoparken avstyrker planförslaget. Förbundet hänvisar till den bedömning av konsekvenserna för de kulturhistoriska värdena som anges i planbeskrivningen. Där anges stor negativ påverkan på riksintresset för kulturmiljövården och det statliga byggnadsminnet Beckholmen.

Förbundet saknar underlag som styrker att den planerade expansionen är nödvändig för att nuvarande verksamhet ska fortsätta bedrivas. Förbundet hävdar att det inte klarlagts i vilken mån kulturhistoriskt inriktade verksamheten på östra sidan har glädje av det kommersiella varvet.

Förbundet menar att det sannolikt föreligger brist på varvskapacitet på den svenska ostkusten men att den inte kan avhjälpas i Stockholms innerstad, tillika i Kungliga nationalstadsparken. Dessutom vore det vore olämpligt att förlägga denna viktiga försvarsanläggning i omedelbar anslutning till landets största befolkningsområde. Frågan bör föras till högre instans, regeringen och Försvarsberedningen.

Förbundet för Ekoparken framför i sitt yttrande att planhandlingarna underlåter att uppmärksamma att riksintresset nationalstadsparken inte får vägas mot andra riksintressen. Det görs inte någon distinktion mellan skador som är olagliga enligt riksintresset för kulturmiljön och skador som är olagliga enligt riksintresset nationalstads-

parken. Varken planförfattare eller författare till miljökonsekvensbeskrivningen har således tillgodogjort sig lagstiftningen.

HCE

HCE påpekar att Sveriges historiskt sett varit en stor och väl respekterad sjöfartsnation, inte minst vad gäller handel och kommunikation över vatten. Utvecklingen av fartygstyper går fort det finns risk att tappa kunskap om gångna tiders sjöfart och skeppsbyggnad, förbyggnader samt reparationer och underhåll.

HCE lyfter fram Sveriges Segelfartygsförening som verkar för att främja bevarandet av värdefulla fartyg, som byggts som seglande yrkesfartyg. Föreningen påverkar och utvecklar kulturvården där ännu mycket kvarstår innan vi kommer upp i omvärldens klass.

KJ och PB

KJ och PB har inga invändningar mot att Beckholmens varvsverksamhet bevaras. Den föreslagna varvshallen kan dock inte accepteras då den strider mot riksintresset. Nuvarande vy och silhuett av ön bör bevaras för kommande generationer för att Stockholms historia ska kunna avläsas. I synnerhet som blästring ska fortsätta i Gustav den V:s docka, det vill säga utomhus. Breddningen av den stora dockan kan accepteras. De framför att detaljplaneförslaget bör arbetas om.

Fastighetsägarna avvisar att utökad varvsverksamhet behövs på grund av Sveriges Nato-ansökan och det säkerhetspolitiska läget. Att bereda plats för marinen på Beckholmen igen, mitt i Stockholm, förfaller ogenomtänkt eftersom militära anläggningar inte kan uppföras så centralt i Stockholm.

KW

KW framför att Beckholmen är tråkig men äger stor potential. Det centrala läget kan utnyttjas mer effektivt genom att öppnas upp och tillföras liv; verksamheter, krogar och bostäder.

Samfundet Sankt Erik

Samfundet S:t Erik avvisar planförslaget för Beckholmen i sin helhet. Kontinuitetsvärdet i en fortsatt varvsverksamhet uppväger inte den förändring av Beckholmens karaktär som en storskalig byggnad skulle medföra. Vyerna över Beckholmen blockeras av förslagets bebyggelse från flera utsiktspunkter i centrala innerstaden och skadar påtagligt riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården och påverkar det statliga byggnadsminnet negativt.

Samfundet har förståelse för att Beckholmens varvsverksamhet anser sig behöva utvecklas men menar att detta måste ske med minimal påverkan på stadsbild och kulturmiljö.

Den föreslagna verkstadshallen på västra Beckholmen har en gigantisk volym och en gestaltning som saknar referenser både till landskapsrum och befintlig kulturhistorisk bebyggelse. Volymen relaterar inte till öns topografiska skala, och skymmer silhuetten med stenvillan. Verkstadshallen introducerar både en främmande och förvanskande skala och arkitektur, vilket förstärks av fasadmaterialet i gult tegel. Eventuella komplementbyggnader bör vara avfärgade i faluröd slamfärg, som bättre motsvarar planerunderlagets ambition att upprätthålla den ursprungliga varvs- och brukskaraktären.

Östra sidans mindre byggnader har en anpassad skala men relaterar snarare till skärgårdens fiskelägen än till varvsverksamhet, vilket påverkar både kärnvärdet och kontinuitetsvärdet negativt.

Samfundet är mycket kritiskt till hur vattenrummen minskas av föreslagna kaj- och brygganläggningar, och privatiseras av fritidsbåtar vid föreslagen småbåtshamn samt hotellbåt.

Samfundet S:t Erik emotsätter sig all utfyllnad av vattenrummen i Stockholm.

Beträffande att kullen kring Stenvillan utformas till en park med ett gångstråk framför Samfundet S:t Erik en viss oro för att karaktären av bruksmiljö drivs mot "finpark", vilket strider mot Beckholmens kärnvärden.

Sjöskolan

Påpekar att den föreslagna småbåtshamnens mått behöver justeras för att passa verksamheten. Avståndet mellan bryggorna behöver öka.

Stiftelsen S/Y Ellen

Segelfartyget Ellen är det enda segelfartyget i aktiv skolsegelfartygstjänst som har fast kajplats på Beckholmen. Stiftelsen noterar att deras brygga, den så kallade "Ellen-kajen", inte finns med i detaljplaneförslaget för Beckholmen.

Stiftelsen föreslår att segelfartyget Ellens hemmakaj flyttas till den nya småbåtshamnen öster om Sjöskolan. Med segelfartyget Ellen utanför grindarna till det kommersiella varvsområdet skulle Ellen rama in den kulturhistoriska miljön och bli Beckholmens ansikte utåt.

Den kollektiva kompetensen och erfarenheten i föreningen är helt unikt vad det gäller bevarandet av det seglande kulturarvet. För att bibehålla samt utveckla detta behöver föreningens lokaler kompletteras med en permanent rigg- och rundhultsverkstad.

För att ge allmänheten ökade möjligheter att uppleva den varvs-historiska miljön föreslås en obruten promenadväg från Beckholms-bron till den nya Ellenkajen och vidare till Beckholmens dockförening kulturhistoriska område.

Svenska byggnadsvårdsföreningen (SBF)

SBF påpekar att Beckholmen är en för hela landet unik kulturmiljö och Stockholms stads bäst bevarade marina varvs- och verkstads-miljö. Beckholmen har synnerligen höga kulturhistoriska värden med starkast tänkbara lagskydd. I stället för att kulturmiljön tillvaratas innebär förslaget en närmast total omvandling av miljön på Beckholmen.

Den kraftiga utvecklingen av varvsverksamheten är enligt SBF:s mening motstridig mot planens syfte att värna den kulturhistoriskt värdefulla verksamheten. Förslagets ökning av bebyggelsen på ön samt dess skalförskjutning, nya kajer och utfyllnader innebär risk för stora negativa konsekvenser.

SBF anser att ett genomförande av planförslaget skulle innebära att Beckholmens unika kulturarv skadas och att förslaget medför påtaglig skada på riksintresset för Stockholms innerstad med Djurgården, vilket strider mot miljöbalken 3 kap 6§. SBF anser att ett genomförande av planförslaget skulle medföra att flera av byggnadsminnets föreskrifter avsevärt åsidosätts och därmed att hela avsikten med byggnadsminnesförklaringen negligeras. SBF anser att ett genomförande av planförslaget skulle strida mot plan- och bygglagen 2 kap 6§ samt 8 kap 13§.

Svenska Turistföreningen, Stockholm Lokalavdelning

STF Stockholm Lokalavdelning önskar att de gamla stenarna i Gustav V:s docka återanvändas om dockan utvidgas, alternativt efterlikna dem.

STF föreslår en höjdbegränsning av fartygen i dockan med hänsyn till omgivande kulturlandskap, Stockholms skyline och att turistnäringen eventuellt påverkas negativt.

STF menar att gångvägen i parken bör få en säkrad fortsättning öster om kullen.

Maria Sahlstrand
planchef

Isabelle Lindbäck
stadsplanerare